

Framtidsbild år 2012

Statyn av J.P. Johansson. Platsen för hans första smedja i Enköping.

Innehåll:

Resan till Portugal-Spanien-Frankrike

Kallelse till årsmöte

Resan till Vårgårda-Göteborg-Lidköping

Skogsrået-bild och text Erik Hermansson

Utdrag ur Bahcos historia

Villa Fannalund

J.P. Johanssons Dag - 20 aug 2011

J.P.-statyn

Statyn hoppas vi skall finnas på plats 2012 om allt går som beräknat. Skall detta komma att bli verklighet hoppas vi att många enköpingsbor och firmor kommer att bidra till vår insamling. Som ett minne att ni bidragit till statyns förverkligande har vi framtagit en pins (se nedan). Ni som skänker 250:- erhåller en pins i brons, 500:- en pins i silver, 1000:- ger en pins i guld. Gåvor med högre belopp kommer att uppmärksammas på ett speciellt sätt. Vårt hopp står till er som vill minnas J.P. Johansson i Skiftnyckelstaden Enköping.

Konstnären Peter Linde här fotograferad vid avtäckningen av hans staty av Hjalmar Söderberg i Stockholm, Humlegården.

Peter Linde med fru kommer att vara hos oss på årsmötet den 13 april.

Gåva

250:- Brons
500:- Silver
1000:- Guld
till J.P. statyn

Styrelse

Ordförande

Curt Eriksson, Pundgatan 3, 749 49 Enköping
Tel 0171-303 48, 070-32 32 075

Kassör:

Mats Friberg, Linnevägen 15 A, 811 34 Sandviken,
Tel 026-27 00 91, 070-209 78 82

Sekreterare:

Sven Eklund, Felixvägen 8 B, 737 44 Fagersta,
Tel 0223-162 34, 070-172 98 53

Ledamöter:

vice ordf

Stig Lundh, Besksöttagatan 23, 745 63 Enköping,
Tel 0171-365 93, 073-829 58 75

Suppleanter:

Bennet Ernlund, Enstigen 5
745 71 Enköping, Tel 0171-44 63 57, 070-221 18 87

Lars Åberg, Västerleden 114, 745 62 Enköping,
Tel 0171-368 08, 070-032 60 24

Monica Eklund, Felixvägen 8 B, 737 44 Fagersta
Tel 0223-162 34, 070-172 98 53

Klubbmästare:

Rune Adelhag, Härnevi Rotbrunna, 745 96 Enköping,
Tel 0171-41 02 70.

Medlemstidningen J.P.-Bladet

ges ut två gånger per år, + engelsk version 2 st
Sista mansdag för nr 1 - 2011 är 2 februari.

J. P. Johansson Sällskapet

bildades 1992 och är en ideell och opolitisk förening. Sällskapets uppgift är att dokumentera och sprida kännedom om J. P. Johanssons uppfinningar, patent, industriella verksamhet, kommunala engagemang och privata liv.

Medlemsavgifter är 125 kr/år för privatpersoner och 500 kr/år för företag, inklusive annonsutrymme i medlemstidningen.

J. P. Johansson Sällskapet

SE-745 82 Enköping

Postgiro 96 34 42-9

Bankgiro 5317-6764

www.jpjohanssonmuseum.com

J. P. Johansson Museet

är öppet onsdagar 13-16.

Grupper efter överenskommelse.

Besöksadress och Museum:

Tallbacksvägen 2, Box 83, 745 22 Enköping

SNA Europe (Services) AB

Tel 0171-227 07, Fax 0171-322 87

E-post: Jp.johansson@snaeurope.com

Ansvarig utgivare, ensamredaktör Curt Eriksson

Kallelse till årsmöte.

Härmed kallas du till vårt årsmöte i Bahcomatsalen.
Onsdagen den 13 april 2011.

18.30 Samling. Musikunderhållning med Torpargänget, lotteri med fina vinster. Försäljning av vykort, slipsnålar, halsband, örhängen, manschettknappar, boken Sagan om Bahco, ölöppnare mm.

Tillfälle att köpa en unik Bahco-tallrik i originalförpackning. Begränsad upplaga. Pris 60:–

CD med Torparensamblen. J. P. Johanssons Vals och Morgonskift i smedjan vid Fanna 1935. Pris: 60:–.

Vår konstnär Peter Linde med fru gästar oss vid årsmötet. Modell av J.P. statyn finns att beskåda. Insamling pågår till statyns förverkligande.

19.00 Sedvanliga årsmötesförhandlingar.

19.30 Förtäring, landgång, öl eller bordsvatten. Kaffe, kaka.

20.00 Besök på nya internationella utställningen av
SNA/Europe Bahco Verktyg

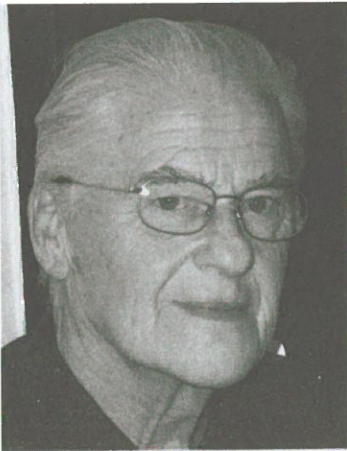

För bidrag till statyn:
Bankgiro 393-5053

Stig Lundh och Maggie Hynd
vid en tidigare visning.

Ordförande har ordet!

Curt Eriksson
Ordförande

Att vara ordförande i J.P. Sällskapet upplever jag som mycket givande personligen. Allt igenom trevliga styrelsemöten och övrig verksamhet. Nu ser jag fram mot ett mycket intressant 2011. Verksamheten är mycket intensiv. Vårt största projekt är givetvis den blivande statyn av J.P. Johansson. Marknadsföringen har redan börjat. Modellen har redan varit vandrat runt vid olika tillfällen i Enköping. Det är också redan bestämt var den kommer att bli placerad. Där J.P. hade sin första smedja, i parken vid Gustav Adolfs Plan, där J.P. kommer att blicka ut mot gamla Västeråsinfarten. Det

är planerat att statyn skall vara på plats 2012 i samband med Sällskapets 20-årsjubileum. Initiativtagare att sällskap skulle bildas, var Hans Söder, som också blev vår förste ordförande. Några år senare, efter påtryckningar från Hans, accepterade jag hans förslag och tackade ja. Det har jag aldrig ångrat.

Som ovan nämnds har vi börjat med marknadsföringen. Redan har många visat sitt intresse med ekonomiska bidrag. Mycket återstår dock för att skrapa fram medel med Er hjälp.

SNA/Europe och Enköpings kommun har redan bidragit med större belopp. Vi är tacksamma för detta. Vi kommer som vanligt att delta med verktygsförsäljning och upplysningsverksamhet. Härnevi marknad 19 juni, Mickelsmäss 2 oktober, Järnhandels Dag, Skansen 27 augusti plus ännu ej fastställda program.

J.P. Johansson Dagen på Stora Torget 20 augusti.

Det framgår på annan plats i tidningen så ordnar vi trevliga resor. Vi besöker Vårgårda (J.P. Johanssons födelseplats) Göteborg med besök i Taubes Värld, Liseberg, SNA/Bahco fabriken i Lidköping. 1:a och 2:a maj. Största satsningen detta år blir resan Tre länder på en vecka 19 juli – Portugal - Spanien - Frankrike.

J.P. Sällskapet ser till att vidmakthålla J.P. Johanssons uppfinnargärning levande.

Curt Eriksson

Du kommer väl ihåg att ...

Du som är medlem i J.P. Johansson Sällskapet
alltid har **RABATT** på alla våra resor.

300 kr/person och resa. Gäller samtliga flerdagsresor.

Läs mera om våra resor på

www.nordsydneyresor.se

RESEKATALOG
vår sommar höst

Ring oss så sänder vi Dig den!

ALLTID med
påstigning i **BÅLSTA**
Stockholm Enköping
Uppsala
INGA anslutningstillägg

Arrangör/bokning:
NORD SYD
Flyg och buss AB
Box 1010 745 27 Enköping
Tel. 0171 - 356 63

NORD SYD RESOR
NORD SYD FLYG OCH BUSS AB

www.nordsydneyresor.se

Ny sedelserie

Med anledning av att Riksbanken arbetar med en ny sedelserie och den nya 200 sedeln har J.P. Johansson Sällskapet föreslagit att innovatören Johan Petter Johansson skall pryda den första sedeln i valören 200.

Riksbankens direktion beslöt 2008 att se över sedel- och myntserien. Grunddragen i svenska sedlar och mynt har varit oförändrade under relativt lång tid. Uppdraget nu var att se över bland annat valörer, format och säkerhetsdetaljer.

En första rapport med fakta om sedlarna och mynt presenterades i september 2008. I en annan rapport från november 2008 föreslogs att 50-öringen avskaffas den 30 september 2010. Riksdagen fattade i

mars 2009 beslut i enlighet med förslaget. Den tredje rapporten som publicerades i mars 2010 innehåller bland annat förslag till valörer och dess fördelning på sedlar och mynt.

I maj 2010 lämnade Riksbanken ett förslag till riksdagen om att komplettera sedel- och myntserien med nya valörer, en tvåkrona och en 200-kronorssedel samt att byta ut 20-kronorssedeln mot ett mynt. Den 2 juni beslutade riksdagen att godkänna förslaget om nya valörer men avtog förslaget om ett 20-kronorsmynt. Den framtida myntserien kommer att bestå av 1, 2, 5 och 10 kronor och sedelserie av 20, 50, 100, 200, 500 och 10000 kronor.

Sveriges riksbank. Adm. avd. 103 37 Stockholm

Angående förslag till utformning av ny sedelserie

Allmänheten har uppmanats av Sveriges Riksbank att inkomma med förslag med anledning av att banken skall komma ut med en ny sedelserie. J.P. Johansson Sällskapet vill härmed lämna förslaget att den främste representanten för svensk uppfinnartradition inom svenskt näringsliv, J. P. Johansson, finns med bland motiven på sedlarna, i första hand den nya 200 kronorssedeln.

Motiveringen, till varför J.P. Johansson borde vara med på en av de nya sedlarna, är att det är viktigt att man på sedlar och mynt använder bilder som är viktiga för att folk skall förstå varifrån det svenska välståndet kommer. Den svenska uppfinnartraditionen har varit avgörande för att en hel rad världsledande industrier grundats i Sverige. I varje finansiell kris Sverige gått igenom de senaste årtiondena har det varit dessa svenska industrier som dragit det största lasset att återhämta landets ekonomi och valuta. De svenska uppfinnarindustrierna är därför det bästa Sverige har att visa upp i dessa oroliga tider för att visa styrka och stabilitet för den svenska valutan.

Bland de uppfinnare Sverige har haft, är J.P. Johansson i särklass genom att vara upphovsman för två av världens mest uppmärksammade uppfinningar och därtill två av de mest grafiskt tydliga och välkända uppfinningarna. J.P. med sin rörtång och skiftnyckel skulle vara omedelbart igenkänd på en sedel och skulle både väcka stolthet och förtroende för valutan. J.P. Johansson patenterade över 100 olika produkter och konstruktioner under sin levnad. Med sina fort-

satta uppfinningar grundade han den ena fabriken efter den andra och blev dessutom en stor industriman. För några år sedan arrangerade Enköpings kommun en "Bahco dag" där man gjorde en beräkning av antalet arbetstillfällen nu jämfört med när Bahco var som störst, då Bahco Verktyg hade ca 900 anställda och Bahco Ventilation ca 1000 anställda. Man kom fram till att i alla företag i Enköping, som har en anknytning till Bahco, finns det ännu fler antal anställda idag.

J.P. Johansson bidrog på så sätt till att föra hela staden Enköping in i det moderna välfärdssamhället, men inte bara indirekt genom att skapa arbete. J.P. Johansson var dessutom en mycket social och samhällsengagerad person som bland annat satt med i Enköpings kommunförvaltning i 39 år, vilket är rekord i Enköping. Detta är en förebild för vad uppfinnarna betydde för den svenska samhällsutvecklingen, när man kunde behålla sina uppfinningar och företag.

Den svenska uppfinnartraditionen representerar den syn på ekonomi, där man sätter innovationen i centrum för den ekonomiska tillväxten och näringslivsutvecklingen. Det är ett synsätt, som Sverige hämtade från det amerikanska ekonomiska synsättet i slutet av 1800-talet, vilket tillsammans med gammal svensk industri- och ingenjörstradition ledde till en explosion av nya företag, företag som Sverige fortfarande i hög grad vidareutvecklar och lever på. Att uppmärksamma uppfinnaren på sedlarna skulle hjälpa till att återuppliva denna period av snabb innovationsdriven industritillväxt och göra det möjligt för Sverige att

komma ur den djupgående ekonomiska och kulturella kris landet idag befinner sig i med rekordartad ungdomsarbetslöshet.

J.P. Johanssons och Enköpings exempel visar, att när man sätter uppfinnare i centrum, så kan denne vidareutveckla sina uppfinningar och ha resurser att starta nya industrier. Det visar hur viktigt det är att uppfinnare stöds på alla sätt, inte bara finansiellt.

Vad som behövs är speciella kreditmöjligheter för uppfinnare, skattebefrielse för kommersialisering av patent, möjlighet för offentliga förvaltningar att prioritera lokala uppfinningar för att få fram kommersialiserbara förstagångsprodukter, exportstöd inklusive patentskyddbevakning för uppfinnare och mycket annat. Runt varje uppfinnare och varje högteknologisk industri skulle det då, precis som i Enköping, kunna uppstå rader av avknoppade fabriker och företag. Varje gammal industri skulle då gynnas av ett kluster med nya företag som vidareutvecklar och förbilligar produktionen av olika aspekter av det gamla företags verksamheter.

Dagens uppfinnarstöd upphör när det är dags för kommersialisering av produkterna, likaså är bankkrediterna mycket svåra att få i just det läget. Detta, tillsammans med statens och bankernas prioritering av riskkapitalbolag, leder till att uppfinnarnas företag tas över av andra. Resultatet ser vi i form av att de svenska uppfinnarna försvinner utomlands och till konkurrenter, så att det inte blir så många nya industrier i Sverige och att de industrier som finns dominerats av banker och spekulanter med snäva perspektiv.

De snäva perspektiven hos många ägare idag har också drabbat Bahco, vars tillverkning av rörtänger och skiftnycklar nu är flyttad utomlands. Denna utveckling, som i sig är sorglig, innebär dock att en ny svensk sedel mycket väl kan ha dessa verktyg på sedeln utan att det kan anses vara reklam för en viss

svensk vara. J.P. Johanssons verk förklarar mycket av den moderna svenska ekonomiska historien och en bild på honom på någon av de nya svenska sedlarna är därför särskilt lämpligt för att illustrera det svenska samhällets och den svenska kronans styrka.

J.P. Johansson Sällskapet bildades 1992 och är en ideell och opolitisk förening med säte i Enköping. Sällskapetets uppgift är att dokumentera och sprida kännedom om J.P. Johanssons uppfinningar, patent, industriella verksamhet, kommunala engagemang och privata liv.

Föreningen driver J.P. Johansson Museet i Enköping. J.P. Johansson Sällskapet arbetar nu med att resa en utomhusstaty på platsen för första smedjan. Konstnären är Peter Linde och modellen är klar och finns på museet. Den blir i brons på en sockel av röd granit, total storlek ca 225 cm.

Panasonic
SVERIGEPUMPEN
Luftvärmepumpen för svenska krav.
www.sverigepumpen.se

Kinnan AB
Tel 0171 - 47 90 75

Bilkompaniet

Mästergatan 1, Enköping.

Tel. 0171-855 00

Minnen av Evert Taube

Skillinge Teater

Skillinge Teater hade inbjudit till Taube-kväll den 7 dec 1996. Eftersom jag har ett förflutet som Taube-forskare och dessutom bor i Brantevik, fem kilometer från Skillinge, var det med stor förväntan jag beställde biljett.

De som skulle medverka i föreställningen var Katarina Zell och Mikael Strandberg - de båda skådespelare som tillsammans driver teatern - samt Harald Leander och Lars-Magnus Magnusson.

Kvällens föreställning skulle gå av stapeln i serveringslokalen. Tillsammans med läktaren rymmer den ca 150 personer. Kvällens föreställning var uppenbarligen efterlängtd. Biljetterna hade länge varit slutsålda och lokalen var i det närmaste fullsatt av en förväntansfullt sorlande publik redan när jag anlände - trots att jag kom 20 minuter för tidigt.

Redan själva "teaterladan" - en f d industrifastighet och lagerbyggnad, fantasifullt ombyggd och inredd av makarna Zell/Strandberg - gav publiken en sär egen och intensiv känsla av att befinna sig i en annan tid och på en annan plats än ett decembermörkt Skåne, 1996.

Evert Taube i våra hjärtan

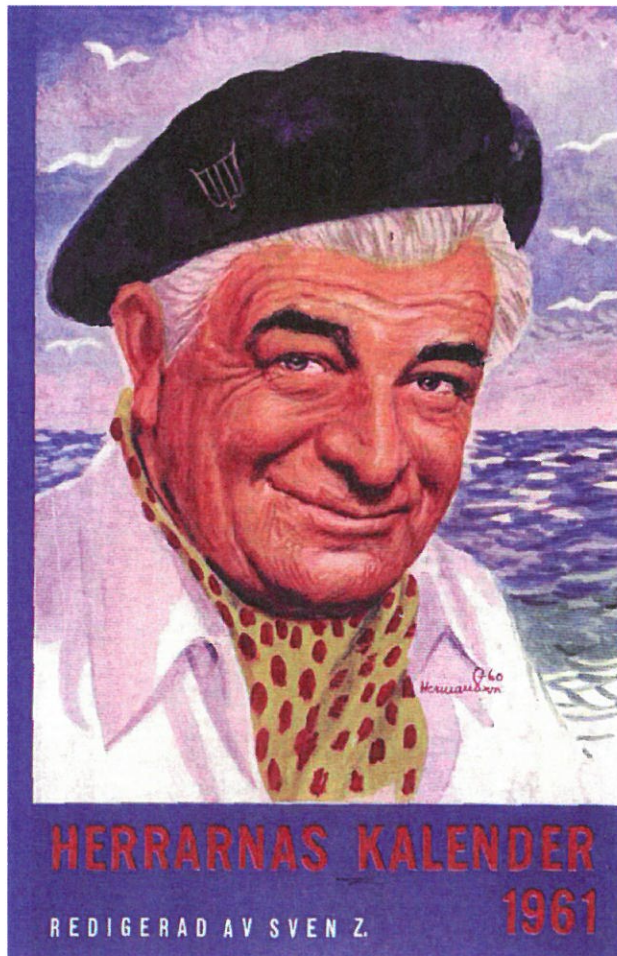
Det inledande musikaliska potpurriet av Taubeska melodislingor på piano (Lars-Magnus Magnusson) och blåsinstrument (Harald Leander) förstärkte intrycket och försatte samtidigt åhörarna i en behagligt nostalgisk sinnesstämning. De vaggade med till toner som följt dem genom livet - från skoltidens musiklktioner och skolvslutningar, från ungdomens bryggdansen, från ljuvliga somrardagar och högtidsstunder. Vad som sedan följde var däremot något helt nytt.

Jag tror inte att någon i publiken hade väntat sig - nej, ens kunnat föreställa sig - att få uppleva Taubes visor och dikter presenterade på det sätt som skedde. Texterna fick helt oväntat en ny dimension, innehållet nya bottnar.

En virtuos trolleriföreställning

Det handlade alltså inte om en visafon - dvs ett konventionellt sätt att presentera Taubes poesi. Visserligen sjöngs texterna ibland - helt eller delvis - men oftare ändå framfördes de recitatoriskt - observera, utan skyymten av högtidlighet - kanske mer i stil med blankversen hos Shakespeare och testernas inneboende möjligheter till dialog och mimik utnyttjades hela tiden till fulllo.

En viktig faktor som gjorde att man ändå aldrig tappade bort kopplingen till visorna var att de - oavsett om de sjöngs eller talades - nästan alltid beledsagades av Taubes välkända melodier.

På detta sätt framtogs visorna sina invanda tonfall, bestämda av musiken. Innehållet framstod liksom i ett nytt ljus. Orden fick nya valörer. Bilder målades upp i nya färger. De humoristiska svängarna blev våldsammare, de tragiska än mer gripande.

Den sceniska behandlingen, pregnansen i diktionen, den utstuderade mimiken - ibland reducerad till ett enda effektfullt ögonkast - den beledsagande musiken, ja, alltsammans smälte samman till en virtuos trolleriföreställning.

Publiken var hänförd

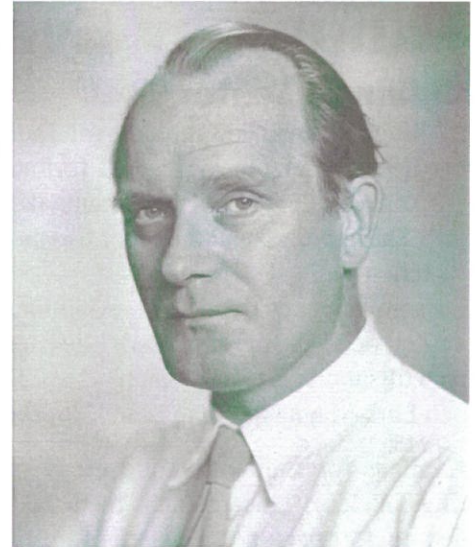
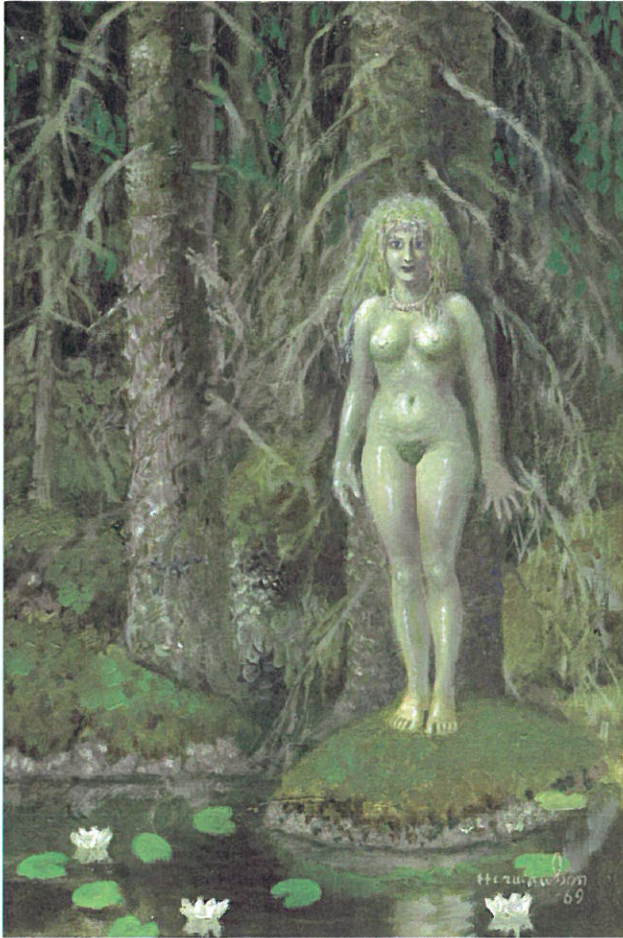
Lars-Magnus Magnusson, som under föreställningen var den som spelade piano, hade skött instuderingen av sångerna. Han arbetar annars som sångpedagog vid teaterhögskolan i Malmö, men en sångpedagog som är ovanligt intresserad av text. Här hade han fått den knepiga uppgiften att arbeta med skådespelare - inte sångare - och dessutom ett manus med bara visor. Resultatet kan inte ha varit mer lyckat.

I dina drömmar

Harald Leander - inlånad skådespelare från teater 23 i Malmö - visade sig behärska många instrument.

Fortsättning sid 23

Skogsrået

Erik Hermanson

”Här va dä sidu som jag feck si skogsfrua, just i den där glänta klättra ho opp å blinka mä öguna å försvann.”

Kalle Sjö vilar på årorna, tänder sin knotiga pipa och nästan stirrar upp i urskogsdunklet. Ekan glider ljudlöst in i den lugna viken vid Bjurhagsnäsets rot. Vattnet är tjärsvart och de små svallvågorna ringlar rödbruna band kring de gult vattenblomskantade strandstenarna. Jag tittar också upp i gläntan där Kalle påstår sig ha sett skogsrået en kväll för fyra år sen, en liten öppning mellan strandfurorna som annars stå så tätt att deras grenar lindar sig i varandra. Under grenverket tätas titthålen i silvervita granskelett med virrvarr av förvridna kvistar. Uppe i gläntans dunkel upptäcker jag, sen ögonen vant sig, ett röse av lavklädda stenblock och bortom dem ärggröna gransstammar översållade av grå och svarta skäggrankor. Här och där bryts den vertikala rytmen av fallna trädbjässar vilande under tjocka filter av brungrön mossa. Ja, nog är det en sällsynt ogästvänlig plats för människor, men ändå en fascinerande och särdeles trolsk gömma avsidet från allfarvägar vi har kommit till och kikar man ner i vattnet och skönjer de drunknade trädkolossoer som stå på huvudet i djupet intill den tvärbranta stranden, hjälplöst famnande mot den svarta

avgrunden med sina benvita grenar, då är det inte utan att man känner sig aningen kuslig till mods.

Vi har gjort flerfaldiga ärliga försök att få Kalle på bättre tankar framhållande att det där ”skogsrået” naturligtvis var t ex en bärplockerska som han överraskat vid ett stilla aftondopp. ”Tror du att ett vettit fruntimmer bader i en brådjup svartvik full me bröta å är i en urskog där väl kanppast en människa har satt sin tå i land! Åså går me rävsvars te!” Kalle har alltid varit lika säker på sin syn. Därför tyckte jag att det skulle vara intressant att någon gång få se platsen för den mystiska synen åtminstone, ”Råröse” som Kalle döpt den till. Och nu hade vi - som han gjort den gången - rott den tre timmar långa färden utefter Lunds fjärdens västra strand. Vi hade haft draget ute och turats om vid årorna varje halvtimme. Vädret var lugnt mot kvällningen, endast en och annan krusning markerade någon vindil på den runt öppna, fria österdelen av sjön.

Nu satt vi i den stillaliggande ekan inne i ”svartviken” och studerade platsen för tro-det-om-ni-vill-händelsen. Först måste jag då hålla med om att det torde nog vilja till ett sjuvärdeles fruntimmer för att våga plumsa i tjäran här i skumrasket och sedan ta sig fram i terrängen i bara mässingen till. Och så måste jag hålla med om att platsen nog är den lämpligast tänkbara för ”skrömt”. De fruntimmer som håller till godo med en sån här trakt måste nog ha rävsvars.

Fortsättning sid 21

Distans-medlem . . .

Hej!

En distansmedlem vill härmed tacka för allt ert idoga arbete att hålla J.P. Johanssons minne vid liv och för ett trevligt medlemsblad.

Jag vill samtidigt komma med ett förslag m. a. att Riksbanken skall komma ut med en ny sedelserie och vill ha förslag på hur den skall utformas. Ni kanske redan har uppmärksammat detta, och tänkt som jag att det skulle kunna vara en möjlighet att få in J.P. Johansson på den nya 200 kronorssedeln.

Vad som behövs är en enkel skrivelse till Riksbanken. Jag kan skicka in det själv, men bäst är ju om det görs i hela sällskapetss namn och det ställer jag mig självfallet bakom.

Motiveringen, till varför J.P. Johansson borde vara med på en av de nya sedlarna, är att det är viktigt att man på sedlar och mynt använder bilder som är viktiga för att folk skall förstå varifrån det svenska välståndet kommer. Den svenska uppfinnartraditionen har varit avgörande för att en hel rad världsledande industrier grundats i Sverige. Den representerar också den syn på ekonomi där man sätter innovationen i centrum för den ekonomisk tillväxten och näringslivsutvecklingen. Det är ett synsätt som Sverige behöver återuppliva för att komma ur den djupgående ekonomiska och kulturella kris vi idag befinner oss i.

Bland de uppfinnare Sverige haft, är J.P. Johansson i särklass genom att vara upphovsman för två av världens mest uppmärksammade uppfinningar och därtill av två av de mest tydliga och välkända uppfinningarna. Han och hans rörtång och skiftnyckel skulle vara omedelbart igenkända på en sedel och skulle både väcka stolthet och förtroende för valutan.

J.P. Johansson var dessutom en stor industriman, som med fortsatta uppfinningar grundade den ena efter den andra fabriken, och bidrog på så sätt att föra staden

Enköping in i det moderna välfärdssamhället. Detta är en förebild för att ändra dagens politik så att uppfinnarna får behålla sina uppfinningar och företag.

Det är bättre att resurserna tillåts koncentreras runt uppfinnare, så de kan vidareutveckla sina uppfinningar och ha resurser att komma med nya. Det är därför viktigt att de stöds på alla sätt genom finansiellt understöd på olika sätt. Vad som behövs är speciella kreditmöjligheter för uppfinnare, skattebefrielse för kommersialisering av patent, möjlighet för offentliga förvaltningar att prioritera lokala uppfinningar för att få fram fullständiga förstagångsprodukter, exportstöd inklusive patentskyddsåtgärder för uppfinnare och mycket annat. Runt varje uppfinnare och varje högteknologisk industri skulle det då kunna uppstå rader av avknoppade fabriker och företag. Varje gammal industri skulle då gynnas av ett kluster med nya företag som vidareutvecklar och förbilligar produktionen av olika aspekter av det gamla företagets verksamheter.

Dagens uppfinnarstöd upphör när det är dags för kommersialisering av produkterna, likaså är bankkrediterna mycket svåra att få i just det läget. Detta, tillsammans med statens och bankernas prioritering av riskkapitalbolag, leder till att uppfinnarnas företag tas över av andra. Resultatet ser vi i form av att de svenska uppfinningarna försvinner utomlands och till konkurrenter så att det inte blir så många nya industrier i Sverige och de industrier som finns fortsätter vara dominerade av banker och spekulanter. Kort sagt, att uppmärksamma J.P. Johansson på någon av de nya svenska sedlarna skulle också hjälpa till att vända på denna utveckling, eller snarare avveckling av det svenska industri- och välfärdssamhället.

Bästa hälsningar!

Från medlemmen *Ulf Sandmark*. Vällingbyvägen 176, Vällingby.

EN RIKTIG BYGGHANDEL

Tel. 0171 - 33070 Besöksadress: Spjällgatan 29
Postadress: Box 17, 74521 Enköping

Finns i Bahcohuset i Enköping
Svarvar Fräser Borrar
Filar Slipar Svetsar
Bengt och Georg

Tel. 0171-341 46 Fax. 0171-278 99

Handelsbanken

Enköping

Telefon: 0171-41 66 30
www.handelsbanken.se/enkoping

*Bara väggen
emellan*

Det bor en flicka intill mitt rum
Vi ser varandra så sällan
En vägg oss skiljer med några tum
Tänk - bara väggen emellan.

Jag hör när hon uti täcket drar
och kryper lakanen emellan
Strax tanken genom mitt huvud far
Tänk - bara väggen emellan.

Åbland jag drömmer hon är hos mig
Jag lockar henne i fällan
Men när jag vaknar inne hos mig
Så nog fan är väggen emellan..

"NU VILL VI TA NÄSTA STEG"

Dags att hitta ett nytt hem?

Prata med en erfaren mäklare på vårt kontor i Enköping
så får du hjälp att komma vidare. Vi ger oss inte förrän du
känner dig hemma igen, på en ny adress.

 mäklarringen
EN ÖPPEN DÖRR TILL DIN FRAMTID

Du hittar oss på meklarringen.se eller ring 0171-24030

birka
ARKITEKTER

Kyrkogatan 12
745 31 ENKÖPING

BIRKAARKITEKTER BO SVALBY AB
BO SVALBY

Tel: 340 75
Mobil: 0705 93 53 77
Birkaarkitekter.bs@swipnet.se

Fax 340 76

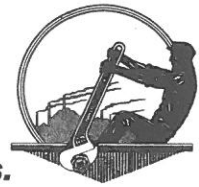
BIRKA SKRIV & RITTJÄNST
KRISTINA NORDSTRÖM

Tel: 340 74
Mobil: 0737 83 18 98
Kristina_nordstrom@swipnet.se

Bahcos historia -

*spridda anteckningar från träff 30.3.82 mellan
Gunnar Jennerberg, Åke Rehnström och Folke Duhs.*

Gunnar Jennerberg anställdes 1934 som fakturakontrollant på Exportens orderavdelning under chefskap av Otto Pampusch med assistent Helge Wahlberg. Åke Rehnström anställdes 1935 som kontorsbud på vaktmästaravdelningen. Folke Duhs fungerade då som assistent på kalkylavdelningen under chefskap av Lars From. Det var de tre musketörerna.

När andra världskriget utbröt 1939 drabbades Jennerberg hårdast av militärinkallelser så som varande i fredstid fänrik, som inkallad löjtnant och slutligen kapten. Rehnström var vid krigsutbrottet assistent till dåvarande svenske försäljningschefen Ernst Stenström, Folke Duhs var bokföringschef under chefskap av kassadirektör Arvid Ugglå.

Vid den tiden hade de tre funnit varandra i en stabil vänskap och nära samarbete, som genom årtiondena blev bestående men som de själva knappast utnyttjade till egen fördel.

Den starkaste positionen av de tre uppnådde Jennerberg den 1 februari 1942 då han utnämndes till kalkylchef efter det att Lars From gått i pension. Av hävd efter framlidne chefen B.A. Hjorth var detta en nyckelroll, vars status arvtagaren Arnold Hjort lät bestå.

Det är troligt att Arnold Hjort, från undertryckt som fram till innehavet av aktiemajoriteten i företaget, kände stor vanda inför sin nya ansvarsroll, en vanda som han inte ville skriva sin svåger Hugo Duhs allt-

för uppriktigt på näsan, i synnerhet som han förde en nära nog odräglig maktkamp med systemen Greta. Det passade honom därför utmärkt att följa i faderns fotspår och låta kalkylchefen vara korpen som viskade visa ord i hans öra. Om Jennerberg hade varit lyckosökare och mån om egna fördelar hade han troligen ganska lätt kunnat uppnå en ledande roll i dåvarande familjeföretag.

Medan Hugo Duhs skötte personalfrågor och försäljning ägnade sig Arnold mest åt ekonomi och fabriker, och i alla avgörande sammanhang hade han då Jennerberg vid sin sida. Det var två som fastställde både inköps- och försäljningspriser likaväl som produktionsprogrammen, och på gott och ont har Jennerberg delansvar i hur maktstrukturen slutligen formade sig, sedan familjeintressena kom i minoritet. Trogen familjetraditionen ville Arnold allra helst ge sonen Bertram chansen att fortsätta hans och faderns verk, men sonen skulle först provas och befinnas värdig förtroendet. Det som skulle pröva sonens system skulle införas.

Tekniken härför fanns då att studera i England, och Arnold skickade iväg sonen Bertram att tillsammans med Jennerberg göra undersökningar, vilka även sträckte sig till Frankrike. Innan dess hade Bertram prövats på vissa rutinuppdrag under Jennerbergs chefskap som avslöjat Bertrams oförmåga att kon-

NYA GLAS
mästeriet ab

Växeltel. 0171-24 000

Jourtel. 0171-24 000

Torggatan 15, 749 35 Enköping
(intill Coop/Systembolaget)

www.nyaglas.se

- **BILGLAS** Auktoriserat Bilglasmästeri
- Allt i glas till företag och bostad
- Inglasning & Uterum
- Fönster & Dörrar
- Markiser
- Persienner, Plissé-, Lamell & Rullgardiner mm
- Flaggstänger

braBil

Bra Bil i Enköping AB

Dr Westerlunds gata 15

Box 121

745 23 Enköping

Telb 0171-237 00

Fax 0171-358 60

Bydegårdsvägen 2

196 30 Kungsängen

Tel förs 08-564 508 50

Fax förs 08-564 508 59

Tel verkstad 08-564 508 41

Tel reservdelar 08-564 508 46

Fax vst, resd 08-564 508 49

Arosvägen

746 31 Bålsta

Tel förs

0171-46 81 41

Tel verkstad 0171-46 81 44

Tel reservdelar 0171-46 81 43

Fax 0171-585 84

E-post

info@brabil.se

Hemsida

www.brabil.se

sig på en bestämd uppgift, att komma till botten med ett problem, att presentera ett påtagligt resultat. Resan avslöjade obarmhärtigt Bertrams svagheter i seriösa sammanhang och det betyg Jennerberg i all ärlighet hade att meddela Arnold torde ha varit avgörande för Arnolds beslut att inte vidare satsa på sonen som arvtagare till familjeföretaget.

Successionen i företaget led av den bristen att det bakom Arnold i ålder inte fanns någon 45-50åring lämpad för ansvar utan blott de alltför unga i 25-30 års ålder. Ingen av de "tre musketörerna" kände sig lämpade och manade att träda fram som Arnolds närmaste man, och det var tidstypiskt att Jennerberg själv föreslog Arnold att så snart som möjligt utse en närmaste man, en vice verkställande direktör, en dag lämpad att efterträda Arnold utan att för den skull föreslå sig själv till den rollen eller någon "kompis". Den som troligen legat bäst till mot slutet av 1940-talet torde ha varit Gunnar Brynge.

Jennerberg hade emellertid andra förslag. Han kände till att dåvarande reklamchefen Ivar Anell var sekreterare i svensk-argentinska föreningen, där vice VD:n i Electrolux, Sten Widell, var ordförande. Ivar Anell såg i Sten Widell en verklig kraftnatur, en tanke som han sålde till Jennerberg, vilken ledde till att Jennerberg, åt Arnold namngav Sten Widell som principiellt lämplig person. Arnold lär ha genast blivit tänd på uppslaget och kontaktat Widell, som emellertid då avböjde i hopp om att för egen del nå posten som VD i Electrolux. När han förbigicks där, var Widell inte sen att ta ny kontakt med Arnold.

Det som ledde till framgång för Widell var att Arnold hunnit med att göra en fulländad miss genom att anställa Bertil Lagerman som sin närmaste man mot slutet av 1948. Hur detta alls gått till är höljt i dunkel men troligen var det under påverkan av den dåvarande styrelseordföranden, Axel E. Larsson. Lagermans utnämning underströk generationsluckan i företaget. Dåvarande styrelsemedlemmar såsom Arvid Ugglå, Gustaf Holzberg, Tore Duhs, Sigurd Bentzer, Gösta Ljungström, Hannes Brynge, Erik Besander var förbrukade namn för toppbefattningen, och de andra var för unga. Den som troligen mest kände sig förbigången och förolämpad av Lagermans utnämning var Gunnar Brynge.

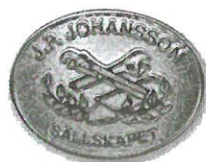
Särskilt under krigsåren accentuerades Jennerbergs nyckelroll. Han hade Arnolds fulla förtroende att ensam föra underhandlingarna med Priskontrollnämnden, och de underlag han lämnade var så klara och väl underbyggda att företaget fick igenom sina krav i troligen större utsträckning än många andra. Detta hjälpte även konkurrenterna på Primus-sidan, Sievert, Optimus, Radius och K.F. Eriksson, och ett mycket kollegialt samarbete upprätthölls inom gruppen med Jennerberg som obestridd "primus motor". I själva verket var det bara han som hade genomarbetat kostnadsberäkningar och kalkyler. De övriga plankade bara av hans beräkningar, och hade Jennerberg inte trivts hos Bahco, hade toppbefattningar stått öppna för honom hos Primus-konkurrenterna.

På 30-talet hade arbetarna sina fackklubbar men inte tjänstemännen. 1935 (?) bildades "Hjorth-kamrater-

J.P. Johansson staty

För att statyn skall vara på plats 2012 mottager vi tacksamt bidrag, små eller stora belopp till vårt statykonto, bankgiro **393-5053**

Gåva

250:- Brons
500:- Silver
1000:- Guld
till J.P. statyn

na" av tjänstemännen i AB B.A. Hjorth & Co, med Helge Wahlberg som ordförande. Vi satt av ett par tre kronor per månad för att en gång om året ha en fest tillsammans, vanligtvis i Kontoristföreningens lokaler belägna på Apelbergsgatan bara 100 meter från Klara-Kontoret. Det var enda syftet med föreningen, ehuru den alldeles bestämt var början till en lokal SIF-klubb senare. Vid 10-års-jubiléet 1945 satt Jennerberg som ordförande och på hans initiativ inbjöds då som gäster Arnold Hjort och Hugo Duhs med fruar. Dessa blev mycket förtjusta över vänligheten, och medverkade några år senare till att tjänstemännen vid AB Primus på Lilla Essingen också bildade en kamratförening, och det blev sedan under några år en tradition att de båda kamratföreningarna hade en gemensam fest, liksom att företagsledningen lämnade bidrag till denna fest och deltog däri.

Vad som rörde sig i Arnolds sinne, sedan han funnit sonen inkapabel att axla faderns mantel, torde förbli höljt i dunkel. Troligen var anställandet av Bertil Lagerman som vice verkställande direktör 1948 en åtgärd i desperation. Efter svågerns Hugo Duhs död 1947 blomnade grälen med systemen Greta upp, och helt visst diskuterade hon med sin bror om lämpligheten att plocka in hennes tre söner i företaget med VD-posten som slutmål för en av dem – Bernt (Bosse) Duhs. Bosse och Arnold drog inte alls jämt, och Arnold ville få ett slut på spekulationer inom släkten kring hans efterträdare, och Lagerman, friställd från ett filialföretag i Stockholm till Bosch-konsernen, befanns "disponibel" som Arnold själv uttryckte det. Det var meningen att Lagerman skulle avlasta Arnold det mesta av företagens skötsel, då Arnold behövde ro kring sina egna problem: Att ta ut skilsmässa från hustrun Laila och gifta sig med den av honom i många år hemligt älskade sjuksystemen Vera, en bekantskap som började vid B.A. Hjorths sjukbädd år 1937. Hans ende förtrogne i de sammanhangen var Arvid Uggla, och dessa två låste många timmar om dagen in sig i Arnolds tjänsterum, där den röda lampan lyste, som hinder för alla, inklusive Lagerman.

Utan hjälp från Arnold och utan kunskap om ett stort företags skötsel var Lagermans uppgift omöjligt. Vi – hans närmaste medarbetare upptäckte Lagermans brister så drastiskt att vi inte brydde oss om hans eventuella beslut och direktiv utan sökte lösa aktuella problem utan att våra åtgärder bekantgjordes för vare sig Arnold eller Lagerman.

Jennerberg håller för troligt att Arnold redan 1949 höll nära kontakt med Sten Widell och tog hans råd att planera för en nyemitering av aktier i en storleksordning, som skulle ställa familjen utanför makten i företaget. Det är helt säkert, att när Sten Widell hösten 1951 började sin anställning, så var det klart att aktiemajoriteten ej skulle ligga i familjens händer, liksom

att Lagerman skulle plockas bort som vice VD och en ny sådan, Sture Linnér, även han anställd i Elektrolux, skulle utses. Det var 1 september 1952.

Sten Widell torde också ha känt till hur Jennerberg tipsat Arnold om Widells lämplighet, liksom att Arnold troligen sagt, att Jennerberg var den bland tjänstemännen, som stod närmast i tur för en kraftig befodran.

Följdriktigt kom Sten Widell med förslaget till Jennerberg om att han skulle utses till kassadirektör. Det var titeln på ekonomidirektör den tiden. Jennerberg tackade nej, ansåg sig ej passa för uppgiften, kände sig ej stimulerad av den. I stället förordade han dåvarande kamrern på AB Primus, Eivind Eidering, och Sten Widell nappade direkt på kroken, en rekommendation som Jennerberg i efterhand ångrar.

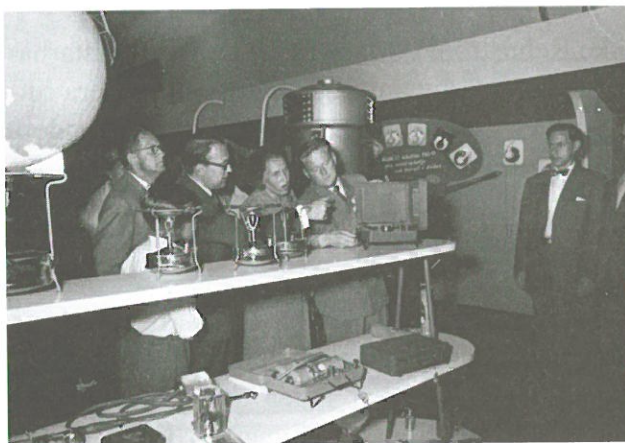
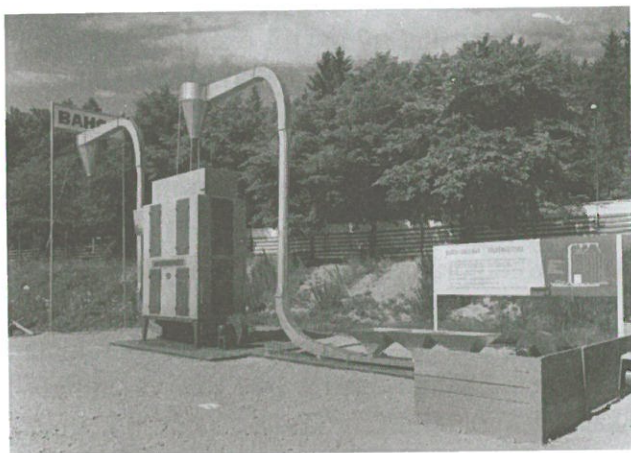
Det stora problemet under de närmaste 5-6 åren efter kriget var att få upp produktionen i nivå med efterfrågan på produkterna, och en effekt härav var att orderstocken bara växte och med den ett kaos i behandlingen av orderna, förorsakat av en obefintlig planeringsavdelning.

Den ansvarige, speditionschefen Gustaf Holtzberg, höll ingen ordning på orderna – det blev en huggsexa där de mest påstridiga kunderna fick företräde i en ryckighet som gjorde att redan givna leveranslöften sveks till stort förfång för företagens anseende. Jennerberg insåg detta och fick gehör för inrättandet av en planeringsavdelning med honom som chef, vilket bröt Holtzbergs makt. När Holtzberg avgick med pension den 30 november 1952 inrättades en ny befattning, som omfattade ansvar för planering, orderbehandling, kalkyl med prissättning och spedition – under chefskap av Jennerberg. Holtzberg hade innan dessa gjort allt för att hindra Jennerbergs befodran – framför allt var Jennerberg alls inte "stor" nog att efterträda Holtzberg som speditionschef – det var en förolämpning som inte blev mindre av att Jennerberg skulle tilldelas en befattning, jämförligt mycket större och viktigare än vad Holtzberg någonsin haft.

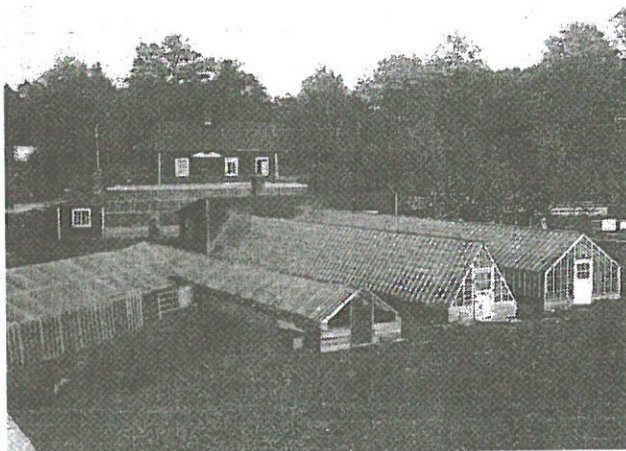
Utan minsta hjälp från sin företrädare fick så Jennerberg överta rollen som speditionschef och därtill skapa och bygga upp nya funktioner i företaget utan annan hjälp än den egna skaparförmågan – en prestation som hör till de remarkabla i företagens historia, eftersom de nya funktionerna verkligen fungerade också – från kaos blev det ordning och reda i hanteringarna.

Slutfacit för Jennerberg är att han på 1940- och 1950-talet spelade en central roll i företaget på ett sätt som går till historien som ovanligt hedrande och för företaget lyckobringande. Vid 1960-talets början hade de många nya krafterna så väsentligt förändrat hela strukturen av det som blev en koncern, att enskildas roller –inklusive Jennerbergs – utanför den absoluta

Enköpingutställningen 1955

Handelsträdgård vid Fannalund

I början av 1900-talet byggdes denna handelsträdgård, den tillhörde Fannalund och J.P. Johansson. 1930 kom Lars Kalsons far dit som arrendator. Växt-husen hade då sett sina bästa dagar så Lars far Albert byggde de nya växthusen som syns i bild. Det var en stor trädgård som sysselsatte 18 personer vid högsäsong. 1945 övertogs arrendet av familjen Thun, som bodde där till huset revs i början av 1990-talet.

ICA Supermarket
 ★ **Stjärnköp** ★
 Öppet Alla dagar **8-21**

Enköpings Grafiska AB

- möjligheternas tryckeri

- Affischer
- Blanketter
- Brevpapper
- Broschyrer
- Böcker
- Digitaltryck
- Etiketter
- Kataloger
- Kuvert
- Mappar
- Notisblock
- Offsettryck
- Reklamblad
- Tidskrifter
- Visitkort
- Vykort

Enköpings Grafiska AB · Fannagatan 22 · 745 41 Enköping
 Tel 0171-47 91 85 · Fax 0171-47 96 84 · info@egra.se

Tre länder på en vecka!

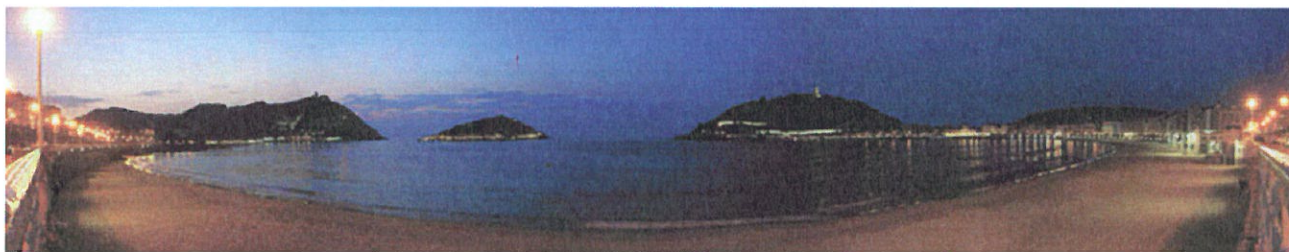
Bussfärd Porto – Toulouse

DAGSPROGRAM

- 19/7: Flyg från Arlanda 10.40 Frankfurt till/från 12.25/14.25 ank Oporto 16.05.
Transfer flygplats till hotell HF Tuela Porto***
Transferguide från flygplatsen med en kortare stadsrundtur
- 20/7: Resa från Oporto till La Coruna med stopp i Santiago da Compostella.
- Förmiddag besök Filfabrik **SNA Europe** i **Vila do Conde**.
Lunch på lämplig plats.
- Eftermiddag **Vingårdsbesök**
Övernattning i La Coruna. Hotel Avenida**
- 21/7: Buss längs med kusten till Santander.
Eftermiddag **Cidergårdsbesök**
Lunch på lämplig plats.
Övernattning i Santander. Hotel Silken RIO****
- 22/7: Vi lämnar Santander.
Förmiddag besök i **SNA Europe fabrik i Vitoria**. Skiftnycklar.
Lunchuppehåll.
Besök i **SNA Europe fabrik i Irun**. Tängar.
Övernattning i San Sebastian. Hotel de Londres y de Inglaterra****
Rum med havsutsikt!
- 23/7: **Fri dag i San Sebastian**.
Övernattning i San Sebastian. Hotel de Londres y de Inglaterra****
Rum med havsutsikt!
- 24/7: Buss San Sebastian till Toulouse.
Övernattning Toulouse. Hôtel Balladins Sup Toulouse***
- 25/7: Arrangemang Toulouse med lokal engelsktalande guide
9-10:30 Walkingtour (Capitol, Saint Sermin Basilica, masterpiece of Romanesque art, main stop on the way of St James, the "Jacobins" convent, home of Dominican Order, a gem of Gothic architecture)
11:00-13:00 Besök la **Cité de l'Espace**
13:00 Lunch la Cité
14:30-16:00 Besök la **Cité de l'Espace**
16:00 Buss till flygplatsen.
Transfer till fpl Toulouse. Incheckning på egen hand – gruppen ansvarig.

Avresa LH 18.20 till/från Frankfurt 20.40/21.45 - ank Arlanda 23.45.

San Sebastian

Tre länder på en vecka!

Alla priser är baserade på 15 personer och idag gällande tariffer, valutor och beställelser. Vi reserverar oss för förändringar av dessa.

PRIS 15.490/person (Medlemmar i J.P.Johansson Sällskapet har 300 kr rabatt!)
Enkelrumstillägg 3.350 kr. Minimiantal 15 personer.

I priset ingår:
Inkvartering enligt ovan, del i dubbelrum i sex nätter
Frukostpension

Inklusive

- flygresa Stockholm-Oporto med Lufhansa/samarbetspartner/ekonomiklass
- flygresa Toulouse-Stockholm- med Lufhansa/samarbetspartner/ekonomiklass
- bussanslutning Enköping/Bålsta – Arlanda t.o.r. (bekostas av "Sällskapet")
- buss Portugal-Spanien-Frankrike - inkl skatter och vägavgifter
- fem nätter i dubbelrum med d/wc.
- fem frukost
- heldagsprogram inkl lunch Toulouse – besök Cité de l Espace. Guide – engelsktalande.
- 19/7 Transfer flygplats till hotell med kortare stadsrundtur Oporto– transferguide-engelsktalande
- 20/7 Halvdag - guide - engelsktalande
- 21/7 heldag - guide - engelsktalande
- 22/7 heldag - guide - engelsktalande
- besök vingård inkl lunch
- besök cidergård
- 21/7 lunch
- fabriksbesök SNA Europé Vila de Conde - filfabrik
- fabriksbesök SNA Europé i Vitoria - skiftnycklar
- fabriksbesök SNA Europé i Irun - tänger

HOTELL

Porto HF Tuela Porto ***

Coruna Avenida ***

Santander Hotel Silken RIO ****

San Sebastian Hotel de Londres y de Inglaterra **** (rum med havsutsikt!)

Toulouse Hotel Balladins Sup Toulouse ***

Mailadresser

<http://www.tuelaportohotel.com>

<http://www.quehoteles.com/hotel-de-coruna-Avenida>

<http://www.hoteles-silken.com/hotel-rio-santander/en>

<http://www.hlondres.com>

http://en.federal-hotel.com/hotel_hotel-balladins-toulouse-superior-toulouse_103694.htm

Anmälan senast 15 april

Handpennig/anmälningsavgift 1000 kr/pers – Avi utsändes från Nord Syd AB till dig!

Slutbetalning senast 25 maj. – Avi utsänds från Nord Syd AB till dig!

Välkomna till ytterligare en intressant resa med Sällskapet.

Fortsättning från sid 15

Danmark och Norge, som han redan var i Sverige och Finland.

Före 1939 var det så att endast agenterna i de nordiska länderna hade besök av Hugo Duhs och Arvid Hjorth. Omsättningen var då omkring 150 000 kronor på Danmark och cirka 100 000 kronor på Norge och Finland. Åke blev chefassistent 1943, och Nordenmarknaden blev redan 1945, då Åke satte i gång sitt resande efter det nya mönstret att tillsammans med respektive agent besöka kunderna – återförsäljarna – och därmed bygga upp den vänskapliga kontakt och det samarbete, som slutligen skulle bli så fruktbart.

Det gällde att ha tålamod. Några affärer att tala om kom inte till stånd under de första 5-6 åren. Bilateral avtal och kvoterings gjorde sitt, avoghet mot svenskar sitt. I Norge hade den norska järnhandelskedjan Norjev börjat köpa från sina "bödlar" i Tyskland hellre än att välja svenska leverantörer, ehuru den inställningen delvis berodde på gammal tradition – man ville återknyta kontakten med gamla, etablerade inköpskällor.

Före kriget var Markt & Co agent i Norge. Det blev brytning med dem under kriget genom att de stämplades som tyskvänliga. Bjarne Rein hette den agent, som också själv önskade återgå till agenturen för den då återuppbyggda Petromax-fabriken i Väst-Tyskland, vars starkljuslyktor haft stor spridning i landet. För oss blev det återgång till "rentvättade" Markt & Co, som med sin starka ekonomi och lystring till Åkes idéer om marknadsföring kom att spela en framgångsrik roll i våra verktygsaffärers utveckling i Norge.

Viktigast var att få de norska järnhandelsgrossisternas organ, Norjerv, på Bahcos sida, och det var Åkes framgång. Genom besök två gånger per år skapades där kontakter och vänskap, som varade genom åren. Det var ett 10-tal grossister, men därutöver besökte Åke 50-talet järnhandlare från Kristiansand i söder till Trondheim i norr.

Säljargument? Fråga ett var: "Vad köptes för närvarande av konkurrensen?" Så en utläggning om Bahcos särdeles jämna och pålitliga kvalitet.

Till en början var det nämligen så, att en järnhandlare köpte in det han kunde få tag i någorlunda snabbt. En flora av märken fanns därför, och det gällde att sålla bort de dåliga och få dessa ersatta med Bahco. Pris ställdes mot kvalitet, och hur var förtjänstmarginalen? Ofta bättre på Bahco-varor än konkurrensen.

Allra viktigast var den personliga kontakt, som skapades mellan Markt & Co, Bahco och de enskilda kunderna – vänskap och förtroende kom ut av det. Åke arbetade även hårt på att inbjuda återförsäljare till Bahco i Sverige. Det satt hårt åt i många år genom den politiska avogheten, men uppskattningen blev så mycket större från kundernas sida på 60-talet.

I Danmark gick arbetet likartat. Där hette agenten Schröder & Lund, med Paul Lund som den verksamme innehavaren. Denne dog cirka 1955, vilket slutligen ledde till att Bahco av änkan köpt upp Lunds företag och etablerade dotterbolaget under namnet Bahco A.S.

Sedan E.A. Bergs företag år 1959 inlemnats i Bahco-koncernen blev det ändå under många år agentkontakt i Danmark, då Bergs agent, Henning Jepsen, fick fortsätta sin framgångsrika försäljning av tänger och stämjärn, tills han år 1979 erbjöds en god pension av Bahco.

Som en verksam del i säljaktiviteten ingick en utställningsbuss för industribesök, som reste runt i alla länder men började i Finland. Sigurd Blomqvist, chef för Perma O/Y, vår agent i Finland, hade goda kontakter med importmyndigheterna och nosade upp, att det bilaterala avtalet med snäva "kontingenter" skulle lösas upp omkring 1962 och liberalisera importen. Åke lovade Blomqvist, att med en veckas varsel kunde hans utställningsbuss stå på kajen i Helsingfors, vilket infriades.

Det blev order för en miljon kronor bara i Helsingfors och ännu en miljon under bussens vidare färd. De farliga tyska konkurrenterna blev akterseglade.

I nuvärde får vi multiplicera talen med 5 eller 6. Under kriget var Försvaret den största kunden, och de goda kontakter som därmed skapades utnyttjade Åke till att bli den förste, som fick till stånd ett ramavtal med Försvaret, det vill säga man frångick anbudsförfarandet, att lägga ut förfrågningar till allmän konkurrens, utan priser och leveranser gjordes upp direkt. En "klubb" bildades, där en gång om året representanter för Försvaret och Bahco träffades under synnerligen otvungna former. Studiebesök ingick alltid – från Vin- & Spritcentralen till sopstationen i Henriksdal, från Livrustkammaren till Operan.

Åke ordnade också de första försäljningskonferenserna, där man varvvis träffades i vart och ett

Forts sid 27

Vilka har bott - och när - på Villa Fannalund?

Villa Fannalund på 1910-talet

Fannalund blir färdigbyggt 1905. J P ritade och Stens firma byggde. (J P:s far Johannes dog 18/5 1904 i S:t Hilaire i Minnesota, USA)

Johan Petter Johansson med fru Ingrid Mathilda och fyra barn/ungdomar bor på båda våningarna med öppet golv i det stora runda rummet i mitten. Tyra f 1882, Judit f 1887, Johannes f 1888 och Ingrid f 1890.

1908 28/3 Tyra har åkt ner till Hamburg i Tyskland och gifter sig med Anton Zachariasen från Tönsberg, Norge. Han är sjökaptan - hon bor kvar hemma.

1910 25/3 föds deras dotter Inger på Fannalund. Hon är första barnbarnet.

1910 är "Hannes" myndig och han och Judit byter efternamn till Brynge. Deras farmor hette Christina Bryngelsdotter. (Bryngel vanligt i Västergötland)

1913 22/11 gifter sig Hannes med Märta Wallin från Enköping. De bor kvar.

1914 15/11 föds Hannes och Märtas son Gunnar på Fannalund.

1915 byggs en ny stentrapp vid stora ingången - nedre delen går åt varsitt håll. Även den höga altanen vid sidan om, åt sydost, byggs i sten. Tennisbanan?

1917-1919 J.P. utvecklar Triplexpendeln i experimentverkstaden i Fannalunds källare.

Intressant järnhäll vid stora ingången. Konstnär okänd

1919 Triplexfabriken byggd, 100 m öster om Fannalund, och produktionen kan börja av ställbara lampor. Judit kommer att vara kamrer på Triplex i 24 år.

1922 18/2 dör J.P:s mamma "Kristina Julin" i S:t Hilaire, Amerika.

1929 I särtrycket ur Vestm. Läns tidnings julläsning berättar J.P. själv om sitt liv. Ett bra foto på Fannalund framifrån finns på sid 3, samt en interiör med den fortfarande öppna planlösningen på sid 5. Trappan upp syns t h. I början av 30-talet byggdes golv/taket mellan de runda rummen. Hannes med familj bodde på övervåningen och J.P. med dottern Judit på nedre botten. Hon hade rummen mot väster - såg Fannagatan och allén. Därunder fanns J.P:s experimentverkstad. 1936 kommer Birgit f 1931 till Judit Brynge - blir adopterad.

Nyåret 1937-38 firar Inger och Tyra på Fannalund innan hon reser till Peru för att gifta sig med Gustaf Karell.

Forts sid 29

Visste ni detta?

J.P. Johanssons egna ord.

"1886 satt jag på Centralfängelset Långholmen i tre månader - ja, jag satt upp värmeledning där, innan jag kom till Enköping.

Forts sid 8

”Första ögonblicke trodde jag naturlit också att de va ett fruntimmer som va ute på bärplockning å tog seg ett dopp för te få fnas å barr av seg sen ho gått å huka seg under träa - dä finns mycke blåbär här utme stränderna å dä va i den tia så dom va mogna - men jag såg ju me däsamma att dä va nå konstit me na.” Kalle pratar på sitt lugna och sävliga sätt och fortsätter: ”Ja kom just roende sakta runt den där lilla udd’n, för si du drage skä gå på djupe hännä utaför träfällenas grener, jag har fått otäckt stora gäddur hännä inna ræ va framma. För sen är fisken som förtrolla, ja, dä vill säga att jag har haft väldiga napp nästan var gång, men aldri fått opp nån sen. Den sista jag feck va vecka före å ho vägd nie kilo. Å dä här va mi bästa fiskvik förr i tin. Ja, som ja sa så kom ja roendes kring udd’n nästan ljudlöst, jag bruker ro tyst för en kan få si tjäder på nämna håll då, å hä ä rolit te si dom, åså just som jag kom mittför den här öppninga så skymta jag nånting ljust å då stog dä ett naket fruntimmer me ena foten på en där sten å den andra oppa på avsatsen där å händra had’o oppå sten så ho luta seg fram lite åså titta ho rakt på meg å blinka å flina å had seg.”

- Stod hon kvar länge? frågar jag. ”Nej, då, bara nåt ögonblick, å int kom jag meg för å titt bort fast en bord ju ha gjort dä om dä vuri ett fruntimmer i ömtålut skick men jag såg ju att dä int va dä. Fast ho va precis lik ett fruntimmer men ho va benvit i skinne å hade grågrönt hår som rulla seg som ett par bagghorn ut från huvu. Öguna såg ut som om dä brann i dom å läppane va knallröa. Rätt som e va tog ho ett par viga skutt opp över stenane å då såg jag svansen. Den va yvig som en rävsvars å va grågrön den me. Så vart ho alldeles mörkgrå hel inna ho försvann i mörkre där-oppa. Int hördes ä ett ljud när ho hoppa heller fast dä ä så mycke torra kvister dännä, men strax ho va borta skratta ho te så dä eka kring strändra, å dä va ett vådligt ljud te å höras men sen vart ä tvärtyst i skogen mesamma.” - Gick du inte upp å titta efter henne? ”Nej du, jag rodd allt hem jag rakt över sjön, å dä va nog så de rös i nacken lite då å då på hemresa!”

Kalles berättelse lät så trovärdig som allra helst och jag måste tillstå att jag också kände en och annan knottrande rysning när vi sakta gled vidare utefter den svarta stranden. Mörkret började komma och de gulbleka tallgrenarna såg ut som om de knöt nävarna åt oss och bad oss dra våra färde. Vi rundade viken och bytte vid årorna och det var min tur att ro nu. Kalle satte sig tillrätta på årbänken, drog i dragreven för att kontrollera om draget var igång. Han skulle just till att tända snuggan på nytt då reven rycktes ur fingrarna och sprätte upp en vit stråle ur den svarta vattenytan. ”Stopp, stopp, stopp - nu ärä en rikti bum-

ling på!” Reven rätar ut sig åt andra stranden av viken och går mot djupet vid trädfällena. Kalle reser sig och häftiga ryck i hans armar bevisar att det här ej är fråga om bottenapp. Han halar sakta in och jag låter ekan flyta efter. Snart står reven lodrätt ner och Kalle måste ge tillbaka bit efter bit av den. ”Den här krabat’n har vi göra hela natta me te trött ut,” säger han och jag förvånar mej över hur han kan ta ett så spännande äventyr så oberört lugnt, jag har redan frossa så jag darrar vilt - men, han har ju handskats med gammalgäddor förr, Kalle Sjö. Så där ja, han börjar ta in igen och jag undrar stammande om jag skall vara redo med håben. ”Inga håver här, vi skä vick eka å försök å hal’o över kant’n!” Reven skär hit och dit och markerar skårorna i ytan med pärlband av luftblåsor och så småningom har gäddan dragit oss ut ur viken men visar fortfarande, sen det blivit nermörkt inga nämnvärda trötthetssymptom. ”Ja, här skä dä var så ren bott’n så ho int skä kun sno in reva i nå bröte, å nu har jag e färsk rev å en vaje te tafs så nu går vi nog på te hal opp’o.” Sakta men säkert lindar sig meter efter meter på ekans botten, men - TJONG-risp, ett våldsamt ryck och reven sticker upp ur vattnet så att Kalle halkar bakåt. För att få in balansen slår han klacken i bottenbräderna med ett ekande dån. Han svär till och väser mellan tänderna: ”Va int ä dä ja sa, ja hant fått nå här sen di där förbaskade skogskärnga förhäxa fisken hännä!” Det visar sig att fästringen på draget sprängts och hänger öppen kvar på lekanet, och ändå är det en grov och kraftig ring.

”Ja, då tar vi rakt på hem!” Och jag styr ut på den blanka nattsjön som skimrar som kokande bly åt solnedgångshållet mot Kjärvingebron. Vi säger ingenting på länge, vi grämer oss över gäddtappet och som vi inte heller fått något förut på tretimmarsrodden och därjämte är medvetna om att chansen att få napp nu mot natten är ytterst minimal är det svårt att få upp humöret till pratnivå. Årorna ploppar gurglande sina snirklade hålmönster i vattenspegeln ackompanjerade av tullarnas monotont ensliga gnissel. Under Greksnäs i östermörkret vrålar storlommen ut sitt KUKUUYI och får svar från vatten bortom skogen. Någon lom sträcker också mot natthimlen och smattar sitt krakakaka krack krack krack och lyckas man urskilja den tycker man sig se ett kors.

Kalle bryter vid åhörandet av lommarna vår tystnad sägande: ”Dom där fåglane ä väl mystiska figurer dom mä, du hör hur dom väsnas dännä bakom näse åt dä håll som dom där flyger nu. Dä ä borti Lommafly, en liten svart tjärn mitt i vildskogen. Dom skä väl dit på konferens mä skogsfrua nu å kuckel ihop nåt jävulskap igen kan en tro.”

· STÄLLNINGAR · PUMPAR · VÄLTAR · KOMPRESSORER · DAMMSUGARE ·

JOSEFSSONS
MASKINUTHYRNING AB

Hyr ut det mesta till bygget!

Kaptensgatan 13. Tel: 0171-248 14

VIBROPLATTOR · SKYLIFTAR · GJUTUTRUSTNING

SWESAFE

SWESAFE

Ågatan 6, 745 35 Enköping
Tel. 0171-826 20, 826 25

BERGO TOOLS AB

BERGO TOOLS bär en mer än 100-årig tradition vidare genom att fortsätta tillverka och marknadsföra de välkända och uppskattade Bahcoknivarerna. Målsättningen är att genom hög leveransservicegrad samt lyhördhet för marknadsförändringar och behov, ge den bästa servicen. Knivarerna med det välkända hajmärket, står för tradition och nytänkande.

BERGO TOOLS AB, Box 169, 745 23 Enköping.
Besök: Ulunda Industriområde
☎ 0171 34460. Fax 0171 34470. Mobil 070 6300768
info@bergotools.se www.bergotools.se

FANNA BILSERVICE AB

Roland Skansfeldt

Bilverkstad · Reparation och Service · Kiosk · Tillbehör

Service- och reparation av alla bilmärken.
Bilelektriska arbeten, elektronisk testutrustning.
Inställning av CO-halt, avgasrening.
Batteriservice, framvagnsinst., däck och balansering, tillbehör.
Vi ombesörjer den årliga kontrollbesiktningen av din bil.
Fackmässigt arbete till bra priser.

Fanna Bilservice
Stockholmsvägen 16
(vid ABB Ventilation)
745 40 Enköping

Telefon: 0171 - 378 60
Bostad: 0171 - 325 57
Telefax: 0171 - 215 54

"Powertools Sweden AB härstammar historiskt från 1960-talet (Bahco Kraftverktyg) men bildades 1991 genom övertagande av Bahcos gamla tryckluftverksamhet från Nike.

Sedan 1998 ingår även Hydraulverktyg, vilket startades 1989 av personal från Bahcos konstruktionssida, i företaget. Båda parter har alltså gemensam bakgrund och den kraftsamling som skett är naturlig och marknadsmässigt riktig.

2001 köptes företaget upp av AliaTool i Ljungskile och ingår i Alia-koncernen. Sedan dess tillverkar och marknadsför vi även gängutrustningar de s k SL-armarna.

Antalet anställda i Enköping är 14 personer. Omsättningen beräknas 2007 till 27 miljoner."

POWERTOOLS P

Powertools Sweden AB
Box 928, 745 25 ENKÖPING
Tel 0171 - 663 000

Powertools@powertools.se
www.powertools.se

eispar Din lokala fackhandel
- Ger mer för pengarna!

Bosch Miele Whirlpool LG Electrolux Cylinda Siemens Gorenje Husqvarna Allway Upo

Vi kan kök & tvätt
HANDELSHUSET AB
Kungsgat.30 Enköping
Tel: 0171-47 92 00
www.vitvaror.net

#ushällsmaskiner
Öppet: Mån-fre 10-18 lunch 13-14. Lör. 10-13

Fast lågt pris!
Vitvaror direkt till din dörr

Vi har även ett sortiment av exklusivt espressokaffe både malet & hela bönor.

Forts från sid 7

Han spelade t ex omväxlande klarinett, sopransaxofon, altsaxofon och även stränginstrument. Han sjöng ett av de inledande numren, *I dina drömmar*, till eget ackompanjemang på luta, och tog därmed omedelbart plats i allas hjärtan. Sången, betecknad som en serenad till Maria Bianchi, är en av de mest poetiskt skira som finns i Taubes produktion.

Fritiof och Carmencita

Ett instrumentalt framförande av *Fritiof och Carmencita*. *Tango argentino*, fick bli en introduktion till den berättelse som börjar i Samborombon och som sedan fortsätter i Nice.

I *Tango i Nizza* möts ju de båda huvudpersonerna på nytt, och den texten fick vi höra.

Katarina Zells Carmencita var just den ivriga och oemotståndligt förföriska som rollen kräver. Harald Leanders Fritiof låter sig först bara motvilligt ryckas med. Hans frieri för länge sedan blev ju snöpligt avslaget, och han har inte glömt Carmencitas skryt över den rike friaren. Till slut kan han naturligtvis inte motstå den ångerfulla unga kvinnan.

Den romantiska historien om Carmencita och Fritiof har en pendang av en helt annan kaliber. I *Invitation till Guatemala* - en annan, men alldeles annorlunda dialog mellan en friare och hans utvalda - avslöjar paret Zell/Strandberg verkligen de tafatt komiska nyanserna hos friaren och den tillbeddas praktiska syn på tillvaron.

Möte i monsunen

Ibland avlöste den ena rungande skrattsalvan den andra. Ett oslagbart exempel blev Mikael Strandbergs version av *Möte i monsunen*. Formliga explosioner av skratt avbröt honom mellan var och varannan rad i visans andra hälft.

Är den verkligen så rolig, tänkte jag för mig själv, och slog upp texten när jag kommit hem.

Jo, visst är den det!

Visan, som har tryckts första gången år 1936, i samlingen *Ultramarin*, börjar med den målande beskrivningen av ett möte ute till havs mellan två fartyg: en ångare från Sverige - där Taubes alter ego, berättaren, befinner sig - och en fullriggare från Finland.

Finns det någon svensk som inte kan tralla den första strofen?

*Vi möttee ett skepp i den svalkande monsun
där vi ångade mot Röda Havet opp,
en fullriggare det var och dess namn var Ta-i-fún
som nu segla från Ostindien till Good Hope.*

I den andra och tredje versen målar Taube vidare på den vackra tavlan. Dunket från maskinen upphör, en roddbåt sätts i sjön. Berättaren befinner sig snart ute vid fullriggaren, där han plötsligt återser sin gamle barndomsvän Fritiof Andersson.

När lögnen blir konst

Fritiof får nu själv ta till orda: I direkt anföring berättar han, utan avbrott, om sina öden och äventyr, som framstår som allt vildare och ruskigare, ju längre han får hålla på. Han berättar om pirater, rånare och mördare som han råkat ut för i Kina och Shanghai, och om sina mirakulösa räddningar: Först i gestalt av en kinesisk flicka, sedan av den svenske konsuln, kapten Fredrik Adelborg.

Hur visans jag, den fiktive berättaren, ställer sig till sanningshalten i Fritiofs svada framgår inte. Kanske vill han i det längsta tro på sin gamle vän?. Hur som helst låter Taube både Fritiof och honom få fortsätta utan kommentarer.

Dialect[®]

DIALECT Salatullen
Allt inom kommunikation!

Mästergatan 6, 745 37 Enköping
Tel 0171 - 271 19
www.dialect.se

IFMETALL

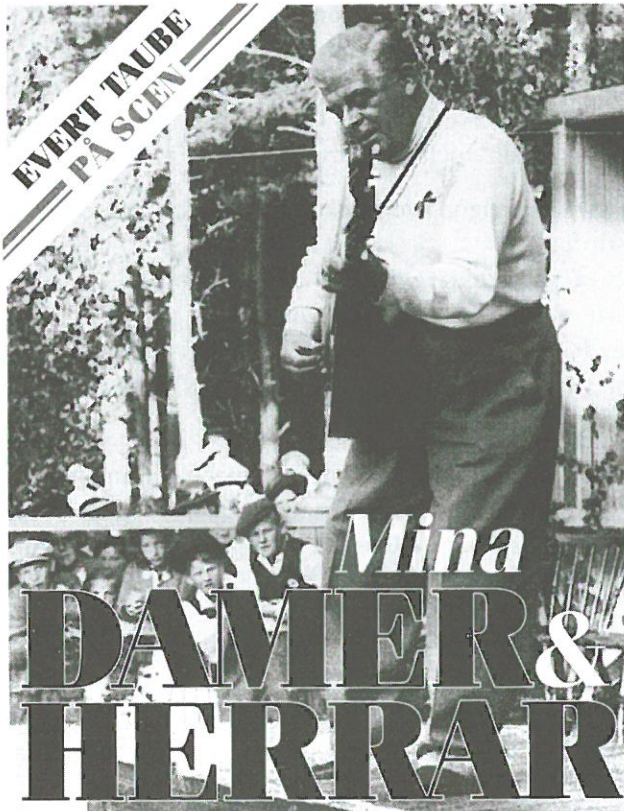
ELBYRÅN

Thorsell & Son
TELEFON 301 78, 323 94

- Installationer
- Armaturer
- Reparationer
- Kostnadskalkyler

 VI SÄLJER Cylinda PHILIPS

Kungsgatan 16-18, 745 31 Enköping

Vi som lyssnar till visan har däremot sedan länge genomskådat Fritiofs rövarhistorier, men vi hålls fångna i ett järnhårt grepp av allt som gör berättelsen så levande: De autentiska namnen, de många infogade konkreta detaljerna.

Vi hör konsulns förvånade utrop - Se goddag Fritiof Andersson,... vad i Herrans namn gör du i Singapore?

(och vi ler över Fritiofs skryt att vara igenkänd och god vän med konsuln.)

Vi ser hur Fritiof blir klädd i vita kläder och vi deltar i den förnämliga testunden hos den söta konsulinnan. Vi har nu hunnit till den tionde versen av sammanlagt sjuotton.

Hittills har vi åhörare myst och smilat gott åt storljugaren Fritiof. Men nu följer det avsnitt som väl för alltid placerar Taube bland världslitteraturens elit av situationskomiker: Han låter Fritiof tappa all kontakt med verkligheten och handlost kasta sig ut i en totalt halsbrytande skröna - som på sedvanligt effektfullt sätt draperas i förrädiskt noggrann rekvisita.

På hemresan hade Fritiof mönstrat på ett fartyg med last av vilda djur som skulle levereras till en djurpark. Vi låter honom själv föra ordet:

- Men den resan var värst utav alla, det är sant, syd om Ceylon gick vi in i en cyklon, ut ur buren smet ett lejon och rök på en elefant, vrålet blandades med storm och böljors dån.

- Snart var luckorna bräckta och upp kom många djur, vår kommandobrygga den gick över bord, elefanten knäckte masterna och kastade en tjur ut i havet, gosse, sanna mina ord.

- Ja, Hagenbecks ombud åt lejonet ju opp en gorilla klättra ner i vår maskin. För att härma maskinisten slog hon fram och back och stopp, tills jag sköt henne med skepparens karbin.

- Det var självaste Nemesis från djunglarna, min vän!
Snart var bara jag och elefanten kvar.
När cyklonen gått så fick vi en sydväst monsun igen, och drev in till Camarin på Malibár.

Här upptäcker Fritiof - i grevens tid - att han gått för långt. Hans fantasi tryter och han får brått att avsluta samtalet:

- Men nu säger jag adjö för din styrman går från bord

- Ja, men Fritiof, elefanten, vem fick den?

- När vi träffas nästa gång ska jag besvara dina ord.

- Vi skall segla nu och sätta kurs igen!

SKULTUNA

REPARATIONSVERKSTAD

Det lilla företaget med de många möjligheterna

Cykelförsäljning
Kvalitetscyklar som alltid levereras monterade

MRF-ansluten verkstad

Reparationer
Av alla bilmärken

Cykeltillbehör

Service
Avgastest med 4-gasmätare

MC-, Moped- & Snöskoter-
tillbehör

Däck
AGI, Gislaved, Michelin

Välkomna

Hälsar Kjell

Karlbergsvägen 10
730 50 SKULTUNA
Tel. 021 - 700 57

Vilken text att gestalta för Strandberg!

Han som har gjort Shakespeares Hamlet som enmans-teater och fått publiken att hänfört dra efter andan när han stiger ner i graven (fast det bara finns ett slätt golv) eller låter publiken höra en krigshär som marscherar fram allt närmare, under tyska kommandorop och hästtramp (fast han är alldeles ensam på scenen).

Att Taubes berättelse har många dubbla bottnar upplevdes med skärpa i Strandbergs framställning av *Möte i monsunen*.

När berättelsens jag frågar om elefantens öde, vet åhöraren inte om han bara njuter av att lyssna till fantasierna, eller om han kanske har svårt skrönan med hull och hår.

Strandberg - som för ögonblicket gestaltar berättaren - spelar visserligen dum, när han framställer frågan, men det betyder ju inte att han verkligen tror på Fritiof.

Han kan mycket väl låtsas tro - bara för att få höra mera.

Mycket mer skulle kunna sägas om de möjligheter som öppnat sig för skådespelarna och som de kunnat utnyttja på grund av sitt förhållningssätt till Taubes poesi, men exemplet ovan får räcka. Att föreställningen var Taubes egen anda är säkert.

Själv deklarerar Taube en gång i ett förord: "Ljug! Att ljuga är en konst, en dygd, ja, en NÖDVÄNDIGHET!"

Är inte all konst baserad på den sortens lögn? Den som syftar till att få åhörare, läsare eller åskådare att leva sig in i det som framställs!

Margareta Björkum

Hjärtligt tack!

till alla Er som skänkt Bahco föremål till vårt museum.

Helena Larsson, Primus bakugn
Monica Gustavsson, Verktyg, Litteratur
Anniken Karell-Håkansson, Triplexlampor
Siv Eriksson, Foton, Handlingar,
Bahco Roddklubb

med flera. TACK!

Kom till vårt museum och se.

ENKÖPINGS BILDEMONTERING

Auktoriserad BILSKROT

Löser in och hämtar

SKROTBILAR

Säljer

BEG BILDELAR BEG DÄCK

Öppettider: Måndag-fredag 8.00 - 17.00

Lördag 9.00 - 13.00

Stenvretsgatan 6, 749 40 Enköping

Tel: 0171 - 206 66 · Fax: 0171 - 212 68

Fjärdhundragatan 12, Enköping

Tel 0171-340 51

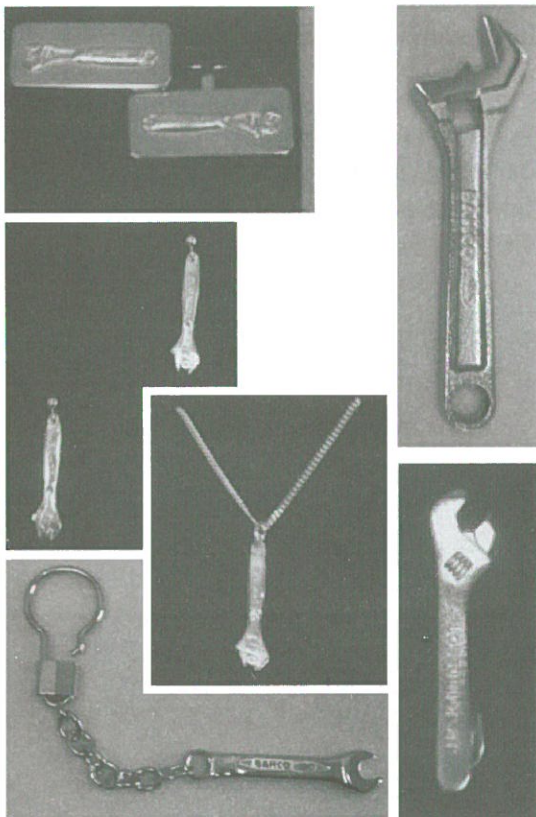
Installationer, reparationer, service,
lagerförsäljning av material

CD-skiva 60:--

J.P. Johanssons vals - Morgonskift i Smedjan.
Musiktekniker Kari Ylivallo

Erik Björkhager, oboe
Leif Erkenfalk, gitarr, sång
Taimi Johansson, piano
Rolf Solblad, violin
Ivan Karlsson, dragospel, sång

Finns att köpa på muséet

- Manschettknappar gulddoublé pris 150:-
 Kapsylöppnare Bahco pris 40:-
 Nyckelring med Bahco Komb.nyckel
 6 mm tillverkad i Argentina pris 40:-
 Örhängen Bahco i silver pris 250:-/par
 150:-/st
 Halsband Bahco i silver pris 200:-
 Slipsnål J.P.Johansson pris 100:-

Håller det här verktyget livet ut?

Det beror på det här verktyget.

1. Du kommer åt lättare i tränga hörn. Käffarna är smalare och mer vinklade.
2. Aggressiva tänder – små längt in och stora längre ut – vinklade inåt ger bättre grepp.
3. Hela tången väger mindre. Trass det är den starkare.
4. Käffgapet är minus 20% större, du kan greppa större rör.
5. Längre grepp ger bättre hävstång, du slipper ta i så mycket.
6. Ingen klämrisik.
7. Mjuk, varm yta med hög friktion på stark och stabil kärna.
8. Större effektivt arbetsvinkel. Varje drag på muttern eller röret blir längre.
9. Tångens tryckpunkt ligger närmare din hand, belastningen på handleden minskar.
10. Bara runda former. Ingen risk för smärtsamma punktbelastningar.

BAHCO

Ring Bahco Verktyg 0171-782 20 och beställ vår informationspamfil om ergonomiska verktyg.

ny-, till- och ombyggnader renoveringar, skadereparationer

VEBAB BYGGNAJSFIRMA
Västerås · Enköpingsbyggarna **LANGE & CO**

-INGÅR I SAMBO BYGG AB-

0171-261 80 • 021-81 11 66

**Glas • bilglas
fönsterrenoveringar
inramningar • uterum,
nya fönster m.m.**

RYD'S
GLAS

Dr Westerlunds gata 9,
Enköping, Tel. 0171-307 02

**Den enda bank
du behöver!**
- alltid nära dig som kund -

**Sparbanken
i Enköping**

Tel: 0171 - 853 00
Telefonbanken: 0171 - 854 54
www.sparbankenenkoping.se

av de nordiska länderna, och därutöver hade man de rent svenska konferenserna.

Från de blygsamma siffrorna från 1939 klättrade omsättningen stadigt uppåt och var 1959 för Danmark cirka 6 miljoner kronor, Norge cirka 3 miljoner kronor och Finland cirka 3 miljoner kronor och år 1979 var motsvarande siffror 20 miljoner, 12 miljoner och 10 miljoner, trots att vid den tiden all Primus-verksamhet var borta, både mässing och gasol. Inte undra på att Åke Rehnström blev "Mr Norden" och inskriven i Bahcos historiebok som pionjären för införandet av modern, högeffektiv marknadsföring, som senare bildade mönster för bearbetningen av vissa exportmarknader. Och den tredje "musketören" – Folke Duhs? Blev det någon plats plats över för honom i Historiens Bok?

Några fakta går att redovisa. Jag var den förste från företaget B.A.Hjorth & Co, som besökte en rad länder i Latin-Amerika, Afrika och Asien. Det första transocena dotterbolaget – det i Peru – kom till på mitt initiativ, och – som Åke Rehnström – var jag förespråkare för den där personliga kontakten med kundkretsen, och inte bara med agenterna, som fick sin uppföljning i Bahcos senare verksamhet i form av demonstrationsbussar för industri- och kundbesök, symposier om produkternas funktion, inbjudan till säljkonferenser med mera.

En rationell företagsledare kan fråga sig: Var nu dessa kostsamma och tidskrävande arbetsinsatser verkligen berättigade? Har man agent, en ensamdistributör i en marknad är det väl HAN som skall sköta kunderna! Det är ju ett intrång i hans uppgifter, och han kan le i mjugg. "Låt Bahco slita på fältet, medan jag tar hem provisionen på affärerna!"

Jag har hört den här reaktionen på många håll i den formen, att man tyckte Bahco "lade näsan allt för mycket i bölt". Vi var för ivriga, ibland väl så mästrande i att tala om för agenten hur han skulle bära sig åt. Framgången var därför inte enhetlig vare sig för mig eller mina efterföljare. Det enklaste sättet att mäta denna framgång eller dess motsats är att följa omsättningskurvan på respektive marknad jämte bruttovinsten i relation till nedlagda kostnader, och därför komma fram till rätt relation mellan arbetsinsatser och marknadens potential för våra produkter. En värdering av den egna personliga framgången får man av agenternas attityd vid besöken.

Vid första besöket har agenten "inte tid". Man får passa sig för den försåtliga frågan: "Hur länge ska ni vara här?" – "Tre dar." – "Bra, kom då tillbaka på eftermiddagen den tredje dagen, ty vi har lite körigt just nu." Det gäller att ge intryck av att man själv har mycket bråttom och genast vill få klarhet i vissa frågeställningar. Har man lyckts göra intryck blir mottagandet omvänt vid det 4:e eller 5:e besöket.

Medan man själv kanske vill sitta med agenten i lugn och ro och diskutera budget och marknadsföringsplaner, så vill agenten ha ut en i marknaden och träffa så många kunder som möjligt. "De har många frågor att ställa, och hos vissa blir det order!" Och ingen av de viktiga kunderna får förbigås. Ett ord på vägen kan jag ge till exportförsäljare: Ha flexibel resplan, eller lägg på en dag extra här och var! Är man rätt blir dagen väl använd, och om den inte blir det, så är man nog inte rätt man!

Avskrift av Bahcos Historia
20.3 1997 L. A.

Utdrag ordningsregler för anställda vid AB B. A. Hjorth & Co Fläktverkstäderna — Verktygsverkstäderna 1953

I. Allmänna bestämmelser

Bestämmelserna samt de tillägg och ändringar, som framgent kan komma att göras, åligger det varje anställd att känna till och tillämpa i det dagliga arbetet. För arbetet inom företaget gäller följande:

- a) De anvisningar och föreskrifter som meddelas i arbetet skall noggrant följas.
- b) Ordning och ansvar skall präglade varje arbetsinsats och gott samarbete eftersträvas med alla arbetskamrater.
- c) Fastställda arbetstider skall noga iakttagas och effektivt utnyttjas.
- d) Aktsamhet om företagens egendom och sparsamhet med arbets- och förbrukningsmaterial skall alltid iakttagas.
- e) Tystnadsplikt skall iakttagas rörande de förhållanden inom företaget, som icke bör komma till utomståendes kännedom. Att genom tidningsartiklar, föredrag eller på annat sätt sprida kännedom om företagets verksamhet får endast ske med ledningens uttryckliga medgivande i varje särskilt fall.
- f) Telefonen på arbetsplatsen är avsedd endast för tjänstebruk. Vid privata samtal går dyrbar arbetstid förlorad och andra viktigare samtal kan fördröjas. Nödvändiga privata samtal vill bolaget dock inte förbjuda.

II. Anställningsvillkor

Som anställningsvillkor gäller att friskintyg företes från läkare som företaget godkänner.

För alla arbetare är olycksfallsförsäkring utom arbetet obligatorisk. Premien erlägges av den anställda och uttages genom löneavdrag.

Den anställda åtar sig betalningsförpliktelser gentemot vissa "stödorganisationer" i den omfattning som framgår i avsnittet om förmåner.

Anställningsvillkoren regleras vidare för arbetare genom kollektiva avtal mellan Sveriges Verkstadsförening och Svenska Metallindustriarbetarförbundet och för tjänstemän genom avtal mellan Sveriges Verkstadsförening å ena sidan och Svenska Industritjänstemannaförbundet resp. Sveriges Arbetsledareförbund å andra sidan.

När anställning skall upphöra, utfärdas en slutrapport med kvittenslista. Den anställda erhåller listan för att på denna skaffa kvittens på material, verktyg, inskrivningsbevis i verkskydd etc., som återställts till resp. utlämningsställen. Mot att listan avlämnas till kas-

san eller avlöningskontoret får den anställda hämta slutlön på överenskommen dag och återfår samtidigt skattsedlar samt originalbetyg, om sådana lämnats vid anställningens början. Den enligt kollektivavtal fastställda eller på annat sätt överenskomna uppsägningstiden skall iakttagas.

Har anställningen varit mer än två månader, utfärdar företaget betyg upptagande sysselsättningens art, vitsord om arbetsskicklighet och utförande med mera. Efter kortare anställning än två månader lämnas endast intyg om anställningens längd.

III. Klubblokal

Bahcokamraterna förvaltar en av företaget hyrd lokal, som utnyttjas bland annat för studiecirklar, bridskvällar och andra sammankomster.

IV. Samlingslokalerna

på Fläkt- och Verktygsverkstäderna står enligt särskilda bestämmelser öppna för fester och förenings-sammanträden inom företaget. Hänvändelse om upplåtelse göres till kontaktmannen mellan samlings-salskommittén och företaget. September 1953.

V. Arbetstid

Arbetet börjar och slutar på följande tider:

	Vardagar	Lördagar
Verkstäderna	7-11 12-16.30	7-12.45
Kontoren	8-12 13.30-17	8-12.30

På lördagar har inlagts en måltidsrast på 15 minuter.

Sedan tidkortet stämplats infinner sig den anställda i god tid på sin arbetsplats.

Tvättning, omklädning eller andra förberedelser för att lämna arbetet får ej göras före arbetstidens slut.

Om den anställda väsentligen åsidosätter iakttagandet av den fastställda arbetstiden exempelvis genom att upprepade gånger vara borta från arbetet utan tillstånd eller utan att ha anmält giltigt förfall, kan detta betraktas som uppsägning från den anställdes sida med omedelbar verkan.

VI. Tidstämpling

Vid varje in- och utpassering stämplar den anställda sitt tidkort i kontrolluret.

Medveten stämpling av annans kort är förbjudet.

Forts från sid 20.

Villa Fannalund idag.

1943 17/8 ramlar J. P. och bryter lårbenshalsen. (Birgits 12-årsdag)

1943 25/8 har han fått lunginflammation och dör på sjukstugan. Kyrkogården är nu utvidgad och graven blir vid borte häcken mot vattentornets kulle.

1944 byggs en lägenhet åt Judit och Birgit på Fannalunds östra sida – med egen utgång till altanen. Ett

kök inreds mot den bakre gården av Fannalund. I den stora, nedre våningen flyttar sekundchefen Gustaf Aschan in med familj.

1946 i januari kommer Tyra med svärsonen Gustaf Karell och barnen Lillemor och Anniken hem från Peru. De bor några månader på övre botten hos Brynges. Hannes är VD för Triplex och Gustaf blir disponent. Tyra, Gustaf och flickorna flyttar till Långgatan.

1952 flyttar Hannes och Märta's son Gunnar med fru Marthe och 4 barn in på nedre botten. Kajsa, Anders, Maria och Elisabeth.

1952 avdelas en liten lägenhet på övre botten till Tyra, som blivit sjuk i Parkinson. En sjuksköterska bor hos henne. Hannes och Märta får ett nytt kök och en ny trapp upp till sin lägenhet. Den byggs från bakingångens trappuppgång.

1955 5/3 hålls det bröllop på övervåningen för Birgit som gifter sig med Lars-Göran Jansson och flyttar hemifrån.

1956 i februari flyttar Gunnar Brynge med familj till Huskvarna.

1956 flyttar överste Åke Wikland med familj in i nedre våningen.

1958 flyttar Gustaf Karell med dottern Anniken in i den lilla lägenheten på övervåningen. Triplex har avvecklats och omskolningskurser startar i fabriken.

1962 drabbas Hannes av en stroke.

1965 säljs Fannalund till Enköpings stad.

1966 bygger Bahco ut sitt lager mot Villa Fannalund. Branddammen läggs igen. Triplex rivs och naturen på nordsidan reduceras.

Flera gamla kakelugnar i en del av rummen har varit med från början

Vindsvåningen i elljus och dagsljus. Originalbjälkar
Sven Johansson på bild

Ett par bilder från företag som hyr lokaler. Modernt
inredda, Sven kom med på bild, nuvarande ägaren till-
sammans med brodern Erik. Fannalund åter i företagare
händer

1974 30/4 dör Gustaf Karell på Fannalund.
1982 säljer Bahco Villa Fannalund till Nordic In-
dustrihus AB. Se i "Sagan om Bahco" sid 105 med
fortsättning på flera försäljningar.
1983 CAP-Programator har ett 40-tal arbetsplatser –
även i den inredda vinden.
Bor källarmäster Carl-Magnus Sverkel med familj på
Fannalund enligt "Sagan om Bahco", sid 104. När?
Sjökapten Dan S:t Cyr med familj bor på nedervåning-

nen. Under vilka år?
När säljer Enköpings stad till Bahco?
Bor Gösta Höij på Fannalund. När?

I början 2000-talet köper bröderna Sven och Erik Jo-
hansson Fannalund. Idag har 8 företag sin verksamhet
där.

**Ytterligare upplysningar om Fannalund önskas
Curt Eriksson, tel 303 48.**

Anniken Karell-Håkansson

DAGLIGA TURER TILL MER ÄN 50 ORTER!

"Över-dagen-transporter" av paket & pallar
till ekonomipris inom Uppland, Stockholm,
Södermanland, Västmanland och Dalarna.

- ✓ Direktbilar var du vill - när du vill!
- ✓ Skräddarsy egna transporter (sälj firmabilen!)
- ✓ Vår brevbil hämtar och lämnar din post
- ✓ ...och mycket, mycket mer!!!

Smafrakt

www.smafrakt.se

—
**SVENSKA
HEM**

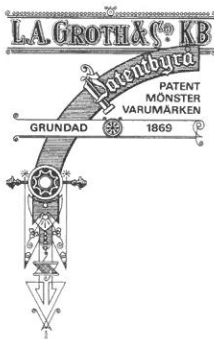
MÖBELHUSET LENNQVIST & KLINGVALL

www.mobelhuset-lk.se

Uppfinn skiftnyckeln*
- ring därefter till oss
på Groth & Co.

Då har du gjort exakt vad J. P. Johansson gjorde och kan vara säker på att alla andra åtgärder sker i rätt ordning. Allt från din idé fram till patentskydd och ett världsomspännande varumärke.

* Skiftnyckeln blev med vår hjälp etablerad över hela världen.
Du är välkommen med en annan idé eller produkt.

PATENT, MÖNSTER, VARUMÄRKEN OCH BOLAGSÄRENDEN I ALLA LÄNDER

GROTH & CO¹⁸⁶⁹
KOMPETENS GENOM SEKLER

BOX 6107, S-102 32 STOCKHOLM · VÄSTMANNAGATAN 43
TEL 08-729 91 00 · FAX 08-31 67 67 · EMAIL: info@groth.se

Arrangör av
Varumärkesdagen
och Patentdagen

**ENKÖPINGS
GLASTJÄNST**

- Glasreparationer
- Bilrutor
- Markiser
- Uterum

Mästergatan 6, tel 0171-302 03

Rättelse

Bahco Sågbladsfabrik i Bollnäs

Fabriken finns ej i Borlänge Resan gick till Bollnäs.
Redaktören ber om ursäkt för det fatala misstaget. Av oförklarlig anledning hände det som ej får hända. Trots flera ögons korrläsning, där alla vet att det var Bollnäs som var målet.

JM Bil & Lackservice

Tallbacksvägen 11, 745 41 Enköping
0171-373 79, 070-699 92 39

AB MELLANSVENSK OMNIBUSTRAFIK

Välkommen kontakta oss
när det gäller transporter med buss
Tel 0171-304 65 eller 378 37 Fax 0171-390 40

AB MELLANSVENSK OMNIBUSTRAFIK

Ågatan 12, 745 35 ENKÖPING

ANLITA FACKMANNEN!

• Byggmålning • Rep. målning • Tapetsering

Etablerad 1956

391 42
336 02

Skälby, 745 95 ENKÖPING

Komprimering Filtrering Torkning Syrring Service Energoptimering

Granzow AB

Malmagatan 3
745 37 Enköping
Tel 0171-478 000
Fax 0171-392 70
www.granzow.se

TOYOTA
hos
i Enköping

Enköpings Motorverkstad AB
Linbaneg. 8. Tel 0171-331 00

www.emvab.se

Ackes FÄRGCENTER

Vagnsgatan 4 · Enköping · Tel 0171 - 44 11 84

T-SHIRTS JACKOR KEPSAR

med klubbtryck
BEGÄR KATALOG

FrontLine Reklam AB

• LEDER UTVECKLINGEN - FÖR PR-ARTIKLAR •
TEL 019-33 11 80
BOX 1150, 701 11 ÖREBRO

VÄRMEPUMPAR

Tfn: 0171-219 55
070-671 47 88

Butiken: Kyrkogatan 36
Enköping

www.derivata.se

derivata@bredband.net

Butiken öppen: Mån-fre 13.00-18.00
och kvällsöppet: Tors 18.00-19.00

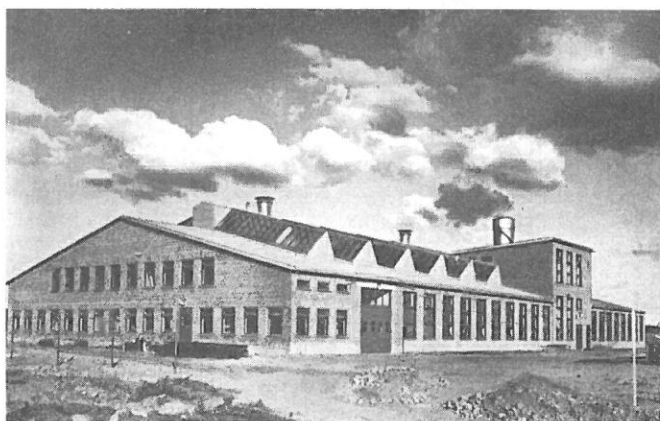
Några representanter för industri- näringsar på 50-talet.

AB Enköpings Verkstäder
Verktögsverkstäderna i Enköping

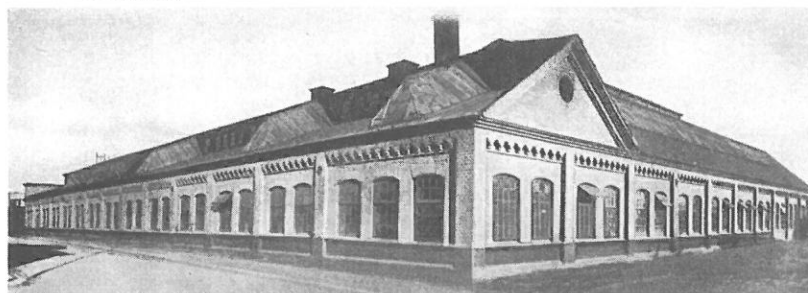
Johan Petter Johansson
f. 12/12 1853 i Vårgårda sn,
Västerg. län
Direktör f. AB Triplexfabr,
uppfinnare. Grundl. Enköpings
Verkstäder

AB Enköpings Verkstäder, Gjuteriet

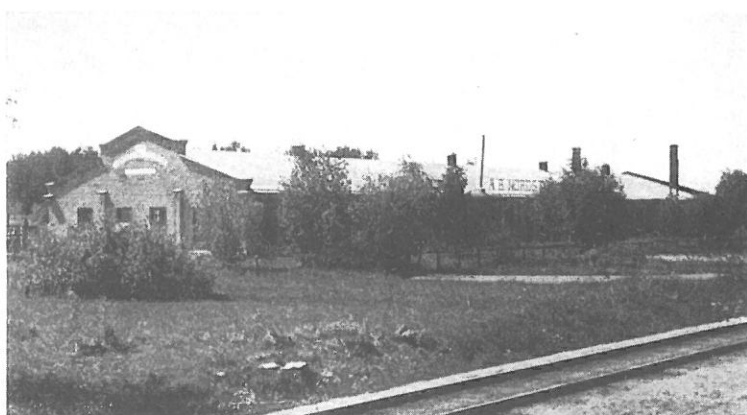
Hannes Brynge
f. 12/11 1888 i Enköping
Civilingenjör, disponent.
AB Enköpings Verkstäder.
Ordf i byggn.nämnden i
lokalstyr.f.samrealskolan, v ordf i
styr. f. elverket o i brandstyr., led. i
stadsfullm. och drätselk.

AB Enköpings Verkstäder
Fläktverkstäderna

Erik Eriksson
f. 12/11 1893 i By sn, Kopparb. län
Ingenjör, verkstadschef i AB Nordströms
Linbanor. Ledam i kyrkofullmäktige.

AB Nordströms Linbanor, Verkstaden

Verktysverkstäderna i Fanna.

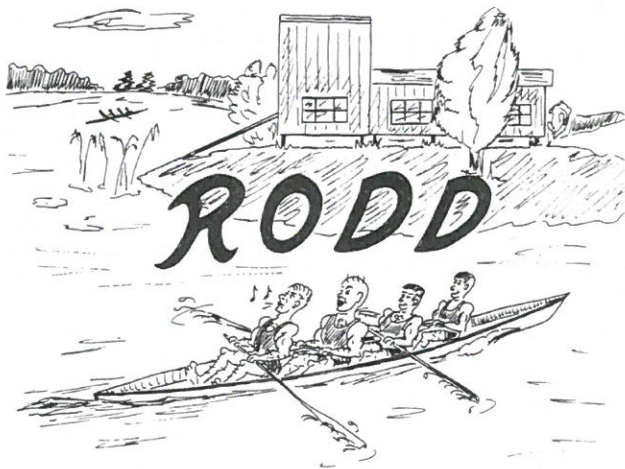
Helge Enberg gör reklam för Bahcoprodukter.

Höstnumert J.P.-Bladet

Tillbakablick på
Bahco Roddklubbs (bildat 1947) framgångar.

Siv Eriksson Tel 348 35
Monica Gustavsson Tel 350 82
Curt Eriksson Tel 303 48

Vi har börjat leta i arkiv med mera. Ni som har minnen hör av Er till någon av oss

Inte bara rodd: Carl Hagbrand (nestor). Calle tränar schack i hemmets lugna vrå.

Den bästa lögnen

Lisa och Petter satt på en bänk vid vägen. Församlingens pastor spatserade förbi och frågade:
"Och vad sysslar ni med små vänner?"
"Vi tävlar i att ljuga, förklarade Petter. Den som hittar på den fetaste lögnen får en glass."

"Fy, fy barn, förmanade pastorn. "Att ljuga är fel. Jag ljög aldrig när jag var liten."
Lisa och Petter tittade besviket på varandra och Petter sa det båda tänkte:
"Där kapade pastorn åt sig glassen."

interflora

Häftiga
Arrangemang
Roliga Buketter

flora

BLOMSTERHANDEL
- med det lilla extra -

Fjärdhundragatan 44, telefon 300 51
Ove och Carina

Presentbok!
Sagan om Bahco.

Vår-resa 1-2 maj 2011

Barken Viking vid Lilla Bommen, Gbg. Torget i Lidköping

Göteborg – Lidköping

Söndagen den 1 maj

7.30 avresa från SNA-Bahco

ca 9.30 Fika i Örebro

ca 12.30 – 16.00 Lunchträff i Vårgårda

ca 16.00 avresa till Göteborg

ca 17.15 ankomst Hotell Liseberg Heden

ca 18.00 besöker vi "Taubes Värld"

vid Liseberg Göteborg

ca 20.00 kvällen fri

Måndag den 2 maj

7.30 avresa från Göteborg

ca 9.30 ankomst SNA fabrik i Lidköping

ca 12.00 lunch på SNA Lidköping

ca 13.00 besök på Rörstrand i Lidköping

ca 15.00 hemresa

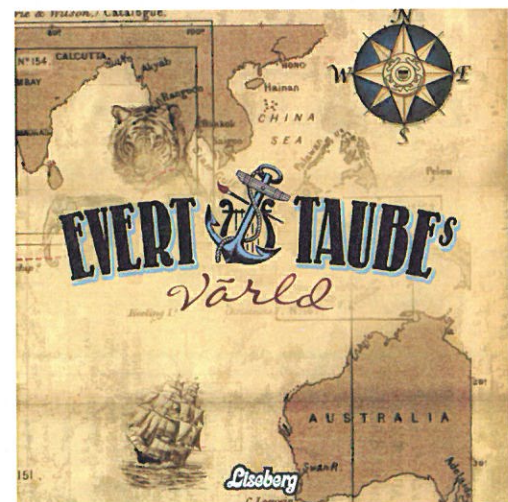
ca 19.00 beräknat åter i Enköping

Pris: 1400:- i dubbelrum p.p.

1900:- i enkelrum

Grunden där J.P. Johanssons hem stått.

I resan ingår: Bussresa – hotellnatt – 2 fikaraster – 2 luncher – entré till Taubes Värld.

Intresseanmälan senast 10 april 2011 till Rune Adelhag tel 0171 - 41 02 70, Curt Eriksson 0171 - 303 48 eller kansliet onsdagar mellan kl 13.00-16.00. Telefon 0171 - 227 07.

Anmälningsavgift 1000:- till PlusGiro 96 34 42-9 senast 10 april 2011.

Välkomna till ytterligare en intressant resa med Sällskapet